

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Enkele Beschouwingen over de Eenmaking van het Privaatrecht (*)

Bij de behandeling van het thema « Eenmaking van het Privaatrecht » zullen achtereenvolgens de volgende vragen onderzocht worden : Wat is eenmaking ? — Is eenmaking wenselijk en mogelijk ? — Moet de eenmaking bepaalde grenzen erkennen in verband met de behandelde materies en de betrokken landen ? — Hoe wordt de eenmaking tot stand gebracht en in stand gehouden ?

1. Begrip.

Vooraf moet klaar ingezien worden wat de eenmaking betekent. Eenmaking is de volledige of gedeeltelijke herleiding van twee of meer rechtsstelsels tot een. Als dusdanig moet het onderscheiden worden van de toenadering tussen bestaande rechtsstelsels op grond van rechtsvergelijking.

Op de te München in Juli 1954 gehouden Tagung van de Gesellschaft für Rechtsvergleichung werd het thema behandeld : « Eenmaking of harmonisering van het recht in Europees verband ? » (1). In een uiterst levendig en boeiend referaat nam de Parijse hoogleraar R. David het op voor de harmonisering. Hij ging er van uit dat eenmaking moeizaam en tijdrovend is en overigens tot nu toe enigszins teleurstellend was gebleken. In plaats daarvan riep hij alle Europese juristen op tot de harmonisering. Hij herinnerde aan het in Europa voor de XIXe eeuw levende bewustzijn van een fundamentele rechtseenheid gevoed aan het Romeinse Recht; tegenover dat gemene recht werden costuymen en verordeningen aangevoeld als minder belangrijke plaatselijke afwijkingen. Hij wees er op dat dit heden de houding is der Amerikaanse rechtsgeleerden met betrekking tot het positief recht der 48 Staten; het recht van elke Staat wordt daar beschouwd als een plaatselijk fenomeen dat steeds gezien wordt in het ruimer perspectief van de in de gehele Engelssprekende wereld geldende common law. David betoogde dat de hedendaagse Europese juristen die supranationale rechtsbeschouwing moesten terugvinden. De nationale codificaties zijn door veroudering getroffen en overigens is in de rechtsvinding de « Gesetzesauslegung » een overwonnen standpunt. Hij meende daarom dat in de verschillende Europese landen de hedendaagse taak der rechtsgeleerden er in bestaat een open oog te hebben voor de rechtsevolutie

in de omringende landen en via de rechtsleer te streven naar een geleidelijke toenadering van het geldende jurisprudentiële recht.

Of en in welke mate deze denkbeelden van David utopisch dan wel verwezenlijkbaar zijn wil ik hier in het midden laten. Een visie op het recht zoals door David beschreven lijkt mij geboden voor alwie er om bezorgd is zijn wetenschappelijke gezichtseinder niet te beperken tot die van een particularistische praktijk. Intussen kan niet geloofd worden dat die methode slechts langzaam kan werken en tot geen praktische resultaten kan leiden telkens de rechtsverscheidenheid uitdrukking gevonden heeft in duidelijke wettelijke voorschriften.

Buiten en naast de harmonisering blijft er dus plaats voor de eigenlijke eenmaking die er in bestaat eenvormige rechtsregelen van overheidswege op te dringen ter vervanging van geldende uiteenlopende nationale normen.

2. Wenselijkheid en mogelijkheid.

Over de wenselijkheid van de eenmaking, die er naar streeft aan de bestaande verscheidenheid een einde te stellen, zijn uiteenlopende meningen verkondigd. Door Pascal werd de rechtsverscheidenheid scherp aangeklaagd in bittere bewoordingen die beroemd gebleven zijn : « On ne voit presque rien de juste ou d'injuste qui ne change de qualité en changeant de climat. Trois degrés d'élévation du pôle renversent toute la jurisprudence. Un méridien décide de la vérité ou peu d'années de sa possession. Les lois fondamentales changent; le droit a ses époques. Plaisante justice qu'une rivière ou une montagne borne. Vérité en deça des Pyrénées, erreur au delà. » Voor Pascal was eenmaking wenselijk. De andere richting wordt daarentegen uitgegaan door Montesquieu, waar hij schrijft : « Les lois doivent être tellement propres au peuple pour lequel elles sont faites, que c'est un très grand hasard, si celles d'une nation peuvent convenir à une autre ». Tot deze laatste tendenz behoort ook Savigny en de historische school die het recht ziet als product van de eigen *Volksgeist*.

Zoals altijd ligt de waarheid tussen beide extreme stellingen in. Alvorens zich over de wenselijkheid van eenmaking uit te spreken, moet eerst nagegaan worden of zij wel mogelijk is. Het bestaan van rechtsverschei-

(*) Tekst van een te Amsterdam gehouden gastcollege.

denheid is een feit waaruit in dit opzicht niets kan afgeleid worden, noch voor noch tegen het streven naar eenmaking. Veeleer moet er nagegaan worden waarom de verscheidenheid bestaat. Zij kan haar oorzaak vinden in gegevens van fysieke aard of in cultuurfactoren. Als voorbeelden van fysieke factoren mogen vermeld worden de bodemgesteldheid (is het land rijk of arm aan water?) en de bevolkingsdichtheid. Een voorbeeld van cultuurfactor is de idee van gemeenschap in het huwelijksvermogensrecht (2).

Overal waar aldus voor de verscheidenheid een ernstige fysieke of culturele reden bestaat, lijkt de eenmaking uitgesloten. Maar de verscheidenheid kan ook gegrond zijn op een eenvoudig voortleven van normen waarvan de culturele of economische grondslag verdwenen is. Verschillende regelen gaan terug naar de feodale opvatting «*vilis mobilitum possessio*». Zulke regelen rusten dus heden op geen andere grondslag dan een zinloos geworden traditie; ingevolge de gewijzigde omstandigheden lijkt het daarom niet onmogelijk er met het oog op eenmaking van af te zien. Ook kunnen regelen ontstaan zijn uit toeval meer dan uit noodzaak; zij zijn dan ook vatbaar voor wijziging ter bevordering van de eenmaking.

Dat de eenmaking mogelijk is, betekent daarom nog niet dat zij gemakkelijk zal bereikt worden. Verschillende factoren spelen hier mee om de eenmaking tot een uiterst moeilijke onderneming te maken. Tot de minder eerbiedwaardige invloeden in deze zin behoort het chauvinisme, dat zich verzet tegen alles wat uit het buitenland komt. Minder laakbaar, maar misschien ook moeilijker te overwinnen, is het sterke conservatisme van de juristenstand. Voor dit conservatisme valt trouwens veel te zeggen. De rechtszekerheid wordt er door bevorderd wanneer men er zich toe weigert het bestaande recht te wijzigen indien daartoe niet een dringende reden aanwezig is. Naast deze moeilijkheden die de grond van de zaak raken, rijzen ook moeilijkheden van meer technische aard in verband met de aangewende begrippen en constructies, die van het ene tot het andere rechtstelsel sterk kunnen uiteenlopen. Deze laatste moeilijkheid treedt vooral op de voorgrond zodra men streeft naar eenmaking tussen het continentaal-Europese recht enerzijds en het Engelse recht anderzijds. Men denke slechts aan begrippen zoals «*estoppel*» of «*floating charge*» en aan de moeilijkheid om ze in Continentale terminologie uit te drukken of in continentale systematiek ingang te doen vinden.

Is het wegens die grote moeilijkheden wel wenselijk de eenmaking na te streven daar waar zij althans mogelijk is? Bij de beantwoording van deze vraag moge er van uitgegaan worden dat de eenmaking van het privaatrecht in nationaal verband overal als hoogst wenselijk is nagastreefd en zulks ondanks moeilijkheden die, voor de Franse of Zwitserse codificatie b.v., niet geringer waren dan de huidige moeilijkheden in verband met een eenmaking in het verband van de Schuman-Gemeenschap der zes landen. In nationaal verband is de eenmaking van het privaatrecht als een hoogst belangrijk cultuurobject nagastreefd, omdat de verscheidenheid hinderlijk was voor het rechtsverkeer.

Nu is de toestand heden dezelfde in internationaal verband. Waar de Nieuwe Tijd gekenmerkt werd door het doorbreken van de feodale grenzen, zo is het kenmerk van onze dagen dat de Staatsgrenzen hun vroegere betekenis verliezen. De ontwikkeling van de verkeerstechniek heeft de afstand overwonnen. Daaruit volgt een intensifiëring van het ruilverkeer niet alleen van goederen, maar ook van ideeën. De verdeeld-

heid van West-Europa is heden noch economisch noch militair te verantwoorden. Er woelt iets dat de nationale Staten zal doen opgaan in een ruimer federaal verband. Waar het rechtsverkeer de grenzen begint te overspoelen, doet een eng-nationale ordening van dat rechtsverkeer enigszins ouderwets aan.

Daarmee moge het antwoord gegeven worden op de gestelde vraag. Eenmaking van het recht is daar wenselijk, waar het rechtsverkeer opgehouden heeft zich binnen nationale grenzen af te spelen, maar een overwegend internationaal karakter is gaan vertonen.

3. Grenzen.

Het is stilaan gemeengoed geworden het ganse gebied van het privaatrecht in twee grote helften te verdelen met het oog op de vatbaarheid voor eenmaking. Enerzijds het familierecht met het erfrecht en het zakenrecht, die uiteraard niet vatbaar zijn voor eenmaking. Anderzijds het verbintenissenrecht, de intellectuele rechten en het handelsrecht, die wel in aanmerking komen voor eenmaking.

De tegenstelling wordt op verschillende manieren uitgedrukt. Ofwel spreekt men van «*matières de tradition*» tegenover «*matières d'affaires*» (3), ofwel van die gebieden waarin de economische inhoud de ethische inhoud overtreft en omgekeerd (4).

Het onderscheid is juist. Toch kan het nog verfijnd en verbeterd worden. Enerzijds komen niet alle «*matières d'affaires*» op gelijke wijze in aanmerking voor eenmaking. Eenmaking zal gemakkelijker te bereiken zijn in materies van recente datum die daarom niet gebonden zijn aan nationale tradities, b.v. luchtrecht, industriële eigendom, auteursrecht. Ook zal eenmaking gemakkelijker zijn in materies waarin de traditie een uitgesproken internationaal karakter vertoont, b.v. zeerecht. Waar geen van beide factoren aanwezig is, zal de eenmaking wellicht moeilijker zijn, b.v. vennootschappen. Anderzijds moeten de «*matières de tradition*» ook niet op absolute wijze uit het eenmakingsproces gesloten worden. Zij komen niet in aanmerking voor eenmaking op ruime territoriale grondslag, en zeker niet met betrekking tot de rechtstelsels die op een verschillende culturele grondslag zijn gebouwd (b.v. rechtstelsels van christelijke of van mohammedaanse inspiratie). Maar daar waar tussen naburige landen culturele eenheid in voldoende mate aanwezig is, lijkt mij eenmaking in beperkt verband van familierechtelijke materies helemaal niet uitgesloten. Het is een feit dat tussen de Scandinavische landen aanlegenheden van het familierecht zijn eengemaakt. Ook zie ik niet in waarom eenmaking van het familierecht in Benelux-verband onmogelijk zou zijn.

Ook moet de tegenstelling «*matières d'affaires* - *matières de tradition*» aangevuld worden door de beschouwing dat, daar waar eenmaking van het materiële recht niet mogelijk lijkt, er in plaats daarvan met kracht zal moeten gewerkt worden aan eenmaking van de collisieregelen (5). Eenmaking van het I. P. R. moet zonder voorbehoud nagastreefd worden en met bereidheid om daartoe de nodige offers te brengen.

De volgende vraag betreft de territoriale uitgestrektheid van de eenmaking. Moet er naar een wereldrecht gestreefd worden of moet de eenmaking in regionaal (b.v. West-Europes) verband ondernomen worden? Eenmaking stelt voorop dat tussen de betrokken landen een zekere culturele eenheid en verbondenheid bestaat. Zij wordt geboden door de intensifiëring van het rechtsverkeer. Houdt men die twee beschouwingen voor ogen, dan komt men tot de opvatting dat in de huidige omstandigheden een

wereldomspannende eenmaking slechts voor speciale materies, (zoals luchtrecht, auteursrecht, accreditief en dergelijke) moet nagestreefd worden, dat daarentegen het eenmakingsproces zich hoofdzakelijk eerst op het regionale plan moet voltrekken.

Is een zekere mate van politieke eenheid nodig of nuttig voor het eenmakingswerk? In een der Resoluties van het Londense Congres (1950) van de *Académie Internationale de Droit Comparé* wordt beklemtoond dat politieke eenheid de eenmaking van het privaatrecht wel bevordert, maar dat zij daarvoor nochtans geen voldoende noch noodzakelijke voorwaarde is (6). Eenmaking van het privaatrecht is dus theoretisch mogelijk zonder politieke eenmaking. Als bewijs daarvoor gelden trouwens de reeds bereikte resultaten in zake zeerecht en wisselbrief. Anderzijds is het toch een les van de geschiedenis dat de nationale eenmaking van het recht overal het gevolg geweest is van een reeds verwezenlijkte politieke eenmaking. Hieruit kan dan de praktische gevolgtrekking gehaald worden dat eenmaking vooral daar met gevolg zal kunnen nagestreefd worden, waar reeds een embryo van politieke organisatie bestaat. Ik denk in dit verband aan Benelux met zijn Secretariaat-Generaal en binnenkort ook met zijn Parlementaire Raad van Advies. Ik denk ook aan de Schuman-Gemeenschap, die m.i. vroeg of laat uit de as der E. D. G. zal herrijzen. Vervolgens kan de Raad van Europa vermeld worden. Zo zien wij reeds, zonder West-Europa te verlaten, een reeks concentrische cirkels. Zij sluiten elkaar m.i. niet uit. Elk heeft zijn eigen taak. Hoe enger de cirkel, hoe dieper de eenmaking kan gaan. Sommige materies zijn slechts vatbaar voor eenmaking in zeer beperkt verband, zoals Benelux. Andere materies komen in aanmerking voor eenmaking in ruimer verband. Andere kunnen zelfs in wereldverband eengemaakt worden.

Een interessante en praktische vraag is of het een zin heeft het Engelse recht bij de eenmaking te willen betrekken. Hierover gaan de meningen vrij sterk uiteen. Voor de beperking tot het continentaal Europees recht laat men gelden dat het Engelse recht grondig verschillend is in zijn bronnenstructuur en in zijn begrippen. De te overbruggen afstand is te groot, aldus een opvatting, en als bewijs voert men aan dat Engeland en de Verenigde Staten niet toegetreden zijn tot het eenvormig wissel- en cheque-recht (7). Anderen echter zijn meer hoopvol (8). Zij betuigen dat er zich thans tussen de twee grote Westerse rechtsstelsels — «common law» en «civil law» — een toenadering voltrekt die de eenmaking moet bevorderen. Inderdaad is er in de bronnenstructuur een toenadering merkbaar door dat de wetgeving in Engeland een steeds stijgende plaats inneemt, terwijl anderzijds de jurisprudentie op het vasteland voortdurend aan belang wint, althans in de landen die geen nieuwe codificatie ontworpen hebben. Ook inzake technische uitbouw van het recht voltrekt zich een toenaderingsproces, dat door de steeds stijgende beoefening van de rechtsvergelijking bevorderd wordt. Tot staving van die optimistische opvatting kan men wijzen op de Engelse deelneming in het werk van de Haagse Conferentie tot eenmaking van het Internationaal Privaatrecht. Het sterke conservatisme en insularisme van de Engelse juristen is echter een grote hinderpaal. Door sommigen is de mening uitgedrukt, dat de toenadering tussen *common law* en *civil law* in de betrekkingen tussen Noord- en Zuid-Amerika gemakkelijker zal kunnen bereikt worden dan in de betrekkingen tussen Engeland en West-Europa (9). De Noord-Amerikaanse juristen zijn meer dan hun Engelse collega's open voor nieuwe denk-

beelden. Wegens hun federale structuur hebben zij een probleem van eenmaking op de handen, zodat het idee van eenmaking hun niet vreemd is. Ten slotte is de Organisatie van Amerikaanse Staten een geschikt centrum van waaruit naar eenmaking kan gestuurd worden. In de betrekkingen tussen Engeland en West-Europa lijken de toestanden misschien minder gunstig te zijn. Dit is geen reden om niet te pogen Engeland te betrekken bij de eenmaking. Maar het zal wellicht wijs zijn geen al te grote illusies te koesteren.

4. Methode.

Het wordt nu algemeen erkend dat eenmaking niet mogelijk is zonder een ernstige rechtsvergelijkende voorbereiding. Rechtsvergelijking is nodig om de juristen van de betrokken landen van hun nationale vooroordelen te bevrijden en om ze tot het inzicht te brengen dat andere oplossingen denkbaar en misschien zelfs verkieslijk zijn. De rechtsvergelijking mag zich daarbij niet beperken tot een eenvoudig tegenover elkaar stellen van verschillende oplossingen. Daarenboven moet voor elke oplossing een onderzoek ingesteld worden naar haar diepere bestaansreden en naar haar levensvatbaarheid zoals zij blijkt uit jurisprudentie en praktijk. Vervolgens bestaat er geen reden om de rechtsvergelijkende voorarbeid te beperken tot de landen die zich tot eenmaking bereid verklaard hebben. Het gaat er inderdaad niet om een compromis te bewerken tussen bestaande positieve rechtsstelsels, waarbij een diplomatieke *give-and-take* zijn plaats vindt. Het gaat er integendeel om de ideale oplossing, die misschien wel in het recht van een derde land gevonden zal worden. Men denke slechts aan het Scandinavische kooprecht; daarin ligt een schat van oplossingen die hun waarde ook dan niet verliezen wanneer het om een loutere Benelux-eenmaking van het kooprecht zou gaan.

Hoe zal de eenmaking bewerkt worden? De betrokken regeringen kunnen de «eenvormige wet» vrijwillig overnemen ofwel er zich rechtsgeldig toe verbinden ze over te nemen. De eerste methode is de Scandinavische. Zij wordt ook in de Verenigde Staten gevolgd door de «Uniform State Laws». Een modelwet wordt opgesteld; daarmee wordt zij vrijwillig door de regeringen overgenomen, soms met wijzigingen. De tweede methode werd tot nu toe gevolgd voor de grote eenmakingspogingen als daar zijn het zeerecht, het luchtrecht, het internationaal privaatrecht, het wissel- en cheque-recht. Bij verdrag verbinden de Staten er zich toe de «eenvormige wet» in hun landsrecht op te nemen. Beide methodes vertonen voor- en nadelen. De Scandinavische methode heeft het nadeel dat zij een volledige eenmaking niet kan garanderen. Zij heeft echter het voordeel dat het Parlement niet voor een voldongen feit komt te staan, zoals met de andere methode wel het geval is. Dit kan dan bij sommige parlementairen het idee van de eenmaking in het gedrang brengen.

Moet de eenvormige wet alleen voor internationale gevallen gelden of moet de eenmaking zich ook tot de louter interne verhoudingen uitstrekken? De eerste formule werd gevolgd in het transportrecht en nu nog in het ontwerp eenvormig kooprecht; de tweede werd gevolgd in zake wisselbrief en cheque. Gaat men er van uit dat het doel van de eenmaking de vergemakkelijking van het rechtsverkeer is, dan moet men toegeven dat dit doel in hoofdzaak reeds bereikt is door een eenmaking die tot de internationale verhoudingen beperkt is. Eenmaking moet dus niet noodzakelijk de interne verhoudingen mede omvatten. Toch heeft een aldus beperkte eenmaking dit nadeel, dat men dan

tweeërlei materieel recht krijgt: een stel rechtsregelen voor interne verhoudingen en een ander stel rechtsregelen voor internationale verhoudingen. Dit brengt de noodzakelijkheid mee de categorie der internationale verhoudingen nauwkeurig af te grenzen. Het is daarom toch een veel eenvoudiger oplossing de eenmaking volledig door te voeren ook voor interne verhoudingen. Men zal daarom aan volledige eenmaking de voorkeur geven indien de Staten daartoe bereid blijken. Volledigheidshalve moge nog vermeld worden, dat een tot de internationale verhoudingen beperkte eenmaking dikwijls de voorloper zal zijn van een volledige oplossing. Van de eenvormige wet zal inderdaad, wegens haar technische kwaliteiten, een attractie uitgaan die zich op de duur ook op het louter-interne recht zal laten gelden.

5. Instandhouding.

Het volstaat niet eenvormig recht tot stand te brengen. Het moet in stand gehouden worden. Onder de invloed van nationale jurisprudentie en rechtsleer zal de moeizaam verworven eenheid stilaan opnieuw verloren gaan. Als voorbeeld van zulke ontaarding van eenvormig recht zal ik vermelden de verschillende bepalingen uit het Wetboek Napoleon, die in Frankrijk en in België bij identiteit van wettekst een totaal verschillende betekenis hebben gekregen door uiteenlopende jurisprudentie ⁽¹⁰⁾. Een ander voorbeeld is de ontaarding van de *common law* tot 48 verschillende rechtssystemen in de Verenigde Staten. Bij internationale eenmaking is het gevaar des te groter daar de eenvormige wet als een vreemd lichaam opgenomen en geassimileerd wordt in een logisch en gesloten nationaal rechtsgebouw met eigen tradities en denkwijzen.

Zulke afbrokkeling kan slechts tegengegaan worden door de oprichting van een gemeenschappelijk rechtsprekend orgaan. Over de taak van die Rechtbank bestaat echter geen eenstemmigheid. Een eerste mogelijke opvatting, die ook wel als de meest gangbare mag beschouwd worden, gaat in de richting van een Internationale Rechtbank, naar het model van het Haagse Internationale Gerechtshof, die op verzoek van de betrokken Staten de juiste betekenis van een omstreden artikel van de eenvormige wet zal vastleggen. Deze opvatting lijkt mij fundamenteel verkeerd en bovendien weinig praktisch. Het is fundamenteel verkeerd een betwisting over de betekenis van een eenvormige wet te zien en te behandelen als een betwisting tussen Staten. Geen enkel Staatsbelang is daarbij gemoeid. Die betwistingen zijn privaatrechtelijke betwistingen, die door de gewone Rechtbanken behandeld worden. Bovendien is het voorstel weinig praktisch. Tot de Internationale Rechtbank zullen de Staten zich kunnen wenden in geval van betwisting.

Is onenigheid in de rechtsleer daartoe voldoende? Vermoedelijk niet. Veeleer denkt men aan het geval van uiteenlopende nationale jurisprudenties. Nu is het juist zeer bedenkelijk om een gevestigde jurisprudentie van het hoogste nationale rechtscollege aan de censuur van een Internationale Rechtbank te onderwerpen. Dit veroorzaakt psychologische spanningen die de zaak van de eenmaking niet dienen.

Het verdient daarom aanbeveling een totaal verschillende weg op te gaan. De Internationale Rechtbank moet preventief optreden, om te beletten dat uiteenlopende nationale jurisprudenties tot stand komen, en moet ingeschakeld worden bij de beslechting van een concrete privaatrechtelijke betwisting. Die weg is de Benelux-Studiecommissie voor de eenmaking van het Recht opgegaan in haar ontwerp tot oprichting van een Beneluxhof. Naar dat ontwerp zou een Hof opgericht worden, samengesteld uit hoge magistraten van de drie landen. Blijkt bij een betwisting, die in laatste aanleg voor een landsrechtbank aanhangig is, dat de oplossing van het geding afhangt van de aan een eenvormige bepaling te geven interpretatie, dan moet de zaak, in zover het om een eenvormige bepaling gaat, aan het Beneluxhof voorgelegd worden. De door het Beneluxhof gegeven interpretatie is bindend voor de landsrechtbank die dan, aan de hand van die interpretatie, het geding zal beslechten.

Deze constructie lijkt mij elegant en praktisch. Zij is doelmatig en houdt niets vernederends in voor de nationale rechtscolleges. Het komt mij voor dat de Benelux-Studiecommissie baanbrekend werk heeft verricht. Haar ontwerp is niet alleen in Benelux-verband waardevol, maar het zal daarnaast ook ernstige aandacht vinden in alle kringen die met de problematiek van de eenmaking van het recht begaan zijn. Het is niet de eerste maal dat voor juristen het licht in de Lage Landen daagt. Met deze hartverheffende gedachte moge ik deze uiteenzetting besluiten.

Prof. Mr G. VAN HECKE.

(1) Publicatie van de referaten werd door de *Gesellschaft für Rechtsvergleichung* in het vooruitzicht gesteld.

(2) Talrijke andere voorbeelden te vinden bij *Dekkers*, *Le droit privé des peuples*, en *Schnitzer*, *De la diversité et de l'unification des droits*.

(3) Aldus *Schnitzer*, *op. cit.*, blz. 45-47.

(4) Aldus de Argentijnse jurist E. C. Alvarez in zijn referaat voor het Internationaal Congres voor Privaatrecht te Rome 1950.

(5) Aldus ook *Zweigert*, *Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 1951, bl. 392-393.

(6) De tekst van de Resolutie kan gelezen worden in de *Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht* 1951, blz. 492.

(7) Aldus E. C. Alvarez in het hoger (noot 4) genoemde referaat.

(8) Cf. *Zweigert*, *loc. cit.*, bl. 390.

(9) Vgl. *Schnitzer*, *op. cit.*, bl. 97-98.

(10) Als twee bekende voorbeelden mogen art. 970 en art. 1384 vermeld worden.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 26 November 1954.

Eerste Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Bayot.

Advocaat-Generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Advocaat: Mr De Harven.

Arbeidsongeval. — Begrip «weg van of naar het werk».

Artikel 2 van het Wetsbesluit van 13 December 1945 bepaalt dat onder «aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico's» dient te worden verstaan ieder risico, dat enig verband houdt met de noodzakelijkheid, waarin de arbeider zich bevindt om zich te verplaatsen ten einde zich te begeven naar de in artikel 1 van het Wetsbesluit omschreven plaatsen.

Die wettekst drukt enkel een principe uit ten aanzien van het begrip «normale weg, die de arbeider moet afleggen»; de aan voormeld Wetsbesluit voorafgaande voordracht aan de Regent zegt zelfs, dat het gewaagd ware een theoretische bepaling van de normale weg te geven.

Het bestreden vonnis heeft derhalve zonder de wet te schenden kunnen aannemen dat een arbeider, die zich van de plaats van zijn werk langs de kortste weg naar zijn woning begeeft om zijn kopzak, gereedschap en boterhammen te halen, zich op de weg van of naar het werk bevond, zodat een op die weg voorkomend ongeval te wijten is aan een met de normale weg onafscheidelijk verbonden risico.

N.V. Caisse Patronale pour le commerce et l'industrie
t/ Cortens Aline.

Gelet op het bestreden vonnis, d.d. 27 October 1953 door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel gegeven;

Over het enig middel, schending van artikel 97 van de Grondwet, van artikelen 1, 2, 3, 5 en 6 van het besluit-wet van 13 December 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen, verlengd bij het besluit-wet van 17 December 1946 en bij de wet van 10 Juli 1951, — en van artikelen 1, 4 en 9 van de wet van 24 December 1903, gewijzigd bij artikel 3 der wet van 10 Juli 1951,

doordat het bestreden vonnis, na te hebben vastgesteld:

- dat het slachtoffer zijn werk in de Antwerpse haven om 22 uur was begonnen,
- dat het, zonder verlof, om 22 uur 30 zijn werk had verlaten om thuis een vergeten voorwerp te gaan halen,
- dat het ongeval plaats greep omtrent 22 uur 40,
- en dat de bepalingen van het besluit-wet van 13 December 1945 van strenge interpretatie zijn,

nochtans beslist heeft dat het ongeval zich had voorgedaan op de weg naar of van het werk», in de zin welke aan deze woorden in gezegd besluit-wet wordt gegeven en, onder het voorwendsel dat nooit wordt gepreciseerd dat de arbeider zich slechts gedurende een enkele «heen en terug» weg onder toepassing van het besluit bevond, aanlegster veroordeeld heeft tot betaling van de vergoedingen, bepaald bij de organieke

wet betreffende de vergoeding der schade veroorzaakt door arbeidsongevallen,

dan wanneer het besluit-wet van 13 December 1945 de «normale wegen» welke in het begrip «weg naar en van het werk» mogen begrepen worden limitatief vermeldt; dat, wanneer zij dit begrip bij analogie wil toepassen, zij het uitdrukt, — en dat zij voorzeker niet beschikt dat de arbeider die zonder toelating na een half uur zijn werk verlaat om naar huis terug te keren en zich aldus blootstelt aan een gevaar dat de gewone weg niet opleverde, zich nog in de voorwaarden bevindt welke toepassing van de kwestieuze besluit-wet rechtvaardigen:

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt dat de dokwerker Frans, die omtrent 22 uur zijn werk in de Antwerpse haven begonnen was, het omtrent 22 uur 30 zonder voorafgaand verlof verliet om thuis zijn «kopzak» te gaan halen die zijn gereedschap en zijn boterhammen voor de nacht inhield, en dat hij omtrent 22 uur 40 het slachtoffer werd van een dodelijk verkeersongeval; dat de bestreden beslissing er insgelijks op wijst dat dit ongeval zich voerde op een plaats gelegen op de kortste weg tussen zijn woonplaats en de plaats waar hij werkte;

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist dat het ongeval zich heeft voorgedaan op de «weg van het werk» naar de zin welke aan die woorden wordt gegeven bij artikelen 1 en 2 van het besluit-Wet van 13 December 1945 betreffende de vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen die zich op de weg naar of van het werk voordoen;

Overwegende dat het middel, zonder in twijfel te trekken dat het ongeval te wijten is aan een risico dat onafscheidelijk verbonden is met de weg welke de arbeider afgelegd heeft om zich van zijn verblijf te begeven naar de plaats waar hij zijn werk verricht of omgekeerd, evenwel betwist dat het hier een «normale» weg geldt, waar toch het besluit-wet van 13 December 1945 limitatief de wegen vermeldt welke dat karakter hebben;

Overwegende dat artikel 2 van dat besluit-wet bepaalt dat, onder aan de normale weg onafscheidelijk verbonden risico's, dient verstaan ieder risico dat enig verband houdt met de noodzakelijkheid, waarin de arbeider zich bevindt, om zich te verplaatsen ten einde zich te begeven naar de plaatsen omschreven in artikel 1 van gemeld besluit-wet;

Overwegende dat in die wettekst, ten aanzien van het begrip van de normale weg die de arbeider moet afleggen, enkel een principe wordt geuit; dat de aan voormeld besluit-wet voorafgaande voordracht aan de Regent zelfs zegt dat het gewaagd (ware) een theoretische bepaling van de normale weg te geven; dat het er onder meer aan toevoegt dat de arbeider die uit eigen beweging en zonder voldoende reden een ongewone omweg maakt niet meer een normale weg volgt;

Overwegende dat, met af te leiden uit het feit dat het slachtoffer zich van de plaats van zijn werk, hetwelk het momenteel verlaten had, langs de kortste weg naar zijn verblijf begaf om zijn kopzak, zijn gereedschap en boterhammen te halen, voor hem noodzakelijk, dat het ter zake zich op de weg van of naar het werk bevond en dat het ongeval te wijten was aan een met de normale weg onafscheidelijk verbonden

risico, het bestreden vonnis de wettelijke bepalingen in het middel opgesomd, niet geschonden heeft;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 18 Maart 1955.

Voorzitter : M. Vanderersch.
Raadsheer-Verslaggever : M. Belpaire.
Advocaat-generaal : M. Dumon.
Advocaat : Mr Jean Van Rijn.

Handelshuur. — Weigering van huurhernieuwing. — Motivering. — Uitwinningsvergoeding. — Zware tekortkoming van de huurder.

De verhuurder kan, in zijn gemotiveerde weigering van huurhernieuwing, overeenkomstig artikel 14 der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten, verschillende bij artikel 16 der wet voorziene redenen tot weigering der gevraagde hernieuwing gezamenlijk invoeren.

Deze gezamenlijk ingeroepen redenen blijven nochtans onderscheiden middelen en dienen afzonderlijk in acht genomen te worden, en elke reden op zich zelf heeft zijn uitwerking op het gebeurlijk recht op uitwinningsvergoeding.

Wanneer de verhuurder, naast andere redenen van weigering der huurhernieuwing, die in beginsel aanleiding geven tot een uitwinningsvergoeding, eveneens de zware tekortkoming van de huurder inroept, voorzien in artikel 16, I, 4° der wet, dan dient de huurder, om zijn recht op uitwinningsvergoeding te vrijwaren, dit motief te betwisten binnen de dertig dagen.

Moorkens M. t/ Olbrechts K.

Gelet op het bestreden vonnis, op 13 Mei 1954 in hoger beroep gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen;

Over het eerste middel:

Schending van de artikelen 16, I, 1°, 2° en 4°, en 25, 3°, der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds, en 97 der Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, vaststellend dat « in het aangetekend schrijven van 6 November 1951 appellante (thans eiseres) drie redenen van weigering tot huurverlenging vermeldt, waarvan de eerste twee geen aanleiding geven konden tot betwisting en moesten aanvaard worden, de derde echter wel kon betwist worden en waarvan de procedure is voorzien in artikelen 18, 29 à 32 der voornoemde wet », en dat eiseres « niet de eerste twee redenen heeft verwezenlijkt binnen de gestelde tijd », eiseres veroordeelt om aan verweerders de betwiste uitwinningsvergoeding te betalen op grond van artikel 25, 3°, der wet van 30 April 1951 om reden dat « in geval van weigering met gemengde redenen, dagvaardingen door de huurder om huurvernieuwing te bekomen overbodig is en dat, in ieder geval, zowel bij aanvaarding der weigering door de huurder als bij dagvaarding, de huurder recht heeft op uitwinningsvergoeding indien, binnen de zes maanden,

de aangegeven redenen niet tot uitvoer werden gebracht »,

dan wanneer,

1) krachtens artikel 16-I, 4°, alinea 3, der wet van 30 April 1951, zo verweerders willen betwisten dat eiseres gerechtigd was zich te beroepen, om de huurhernieuwing te weigeren, op hun fout, zij « dit dienden te doen binnen de dertig dagen na het antwoord van de verhuurder, op straffe van uitsluiting »;

2) op gezegde wetsbepaling geen uitzondering door de wet gemaakt wordt wanneer zij vergezeld is van andere motieven, zoals in onderhavig geval, het weze motieven van zelfbetrekking of uitsluiting van handelsbestemming, waarvan verweerders niet onmiddellijk de gegrondheid moeten betwisten om hun recht op huurhernieuwing te handhaven,

3) derhalve verweerders, zoals eiseres uitdrukkelijk staande hield in haar regelmatig genomen besluiten vóór de rechter over de grond, « bij ontstentenis van dagvaarding binnen de dertig dagen, de huurder geacht wordt de gegrondheid der weigering te erkennen », en verweerders derhalve « vervallen waren van elk recht op huurhernieuwing, en eo ipso ook van elk recht op uitwinningsvergoeding »,

doordat, vaststellend dat eiseres eveneens de fout van verweerders had ingeroepen en deze door hen niet betwist was geworden, het bestreden vonnis de kwestie uitwinningsvergoeding aan verweerders toekent om reden dat bij de aangehaalde gemengde redenen verweerders niet moesten dagvaarden om hun recht op uitwinningsvergoeding te bewaren,

dan wanneer verweerders, daar eiseres zich onder meer op hun fout beriep, deze in alle geval binnen de dertig dagen dienden te betwisten op straf van uitsluiting, alzo de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft;

Overwegende dat uit de vaststellingen van het vonnis blijkt dat aanlegster zich tegen de door verweerders gevraagde hernieuwing van de huurovereenkomst heeft verzet om de volgende redenen :

1) haar wil om persoonlijk het verhuurde goed te betrekken of te doen betrekken;

2) haar wil om het goed aan te wenden tot een bestemming waarbij elke handelsonderneming wordt uitgesloten;

3) de ongeoorloofde handeling van verweerders, die de voortzetting van de bij overeenkomst bedongen betrekkingen tussen partijen onmogelijk maakt;

Overwegende dat ten onrechte door het bestreden vonnis wordt beschouwd dat, wanneer, in de door hem aan de huurder gedane betekening van zijn verzet tegen de hernieuwing van de huurovereenkomst, de verhuurder verscheidene wettelijke redenen aangeeft, — en namelijk zoals in onderhavig geval, benevens zijn wil om het tot een bestemming aan te wenden waarbij elke handelsonderneming wordt uitgesloten, tevens ook nog een ongeoorloofde handeling van de huurder die de voortzetting van de bij overeenkomst bedongen betrekkingen tussen verhuurder en huurder onmogelijk maakt, — het verzet tegen de huurhernieuwing een geheel uitmaakt, zodanig dat, opdat de verhuurder een uitwinningsvergoeding verschuldigd weze, het volstaat dat hij het ene of het ander opgegeven voor nemen met het oog waarop hij het goed tegen de huurder heeft kunnen uitwinnen, binnen de door de wet bepaalde termijn niet ten uitvoer heeft gebracht, zelfs wanneer de huurder wegens zijn verzuim om zich binnen de wettelijke termijn vóór de rechter te voorzien tot betwisting van de derde door de verhuurder opgegeven reden van verzet, de uitsluiting heeft opgelopen en geen uitwinningsvergoeding opeisen kon;

Overwegende immers dat de redenen welke de wet aan de verhuurder toelaat tot staving van zijn verzet tegen de huurhernieuwing in te roepen, indien zij gezamenlijk kunnen worden opgegeven, desniettemin middelen uitmaken die door de verhuurder opgeworpen worden tegen de vraag om hernieuwing van de huur-overeenkomst; dat deze middelen onderscheiden zijn, afzonderlijk dienen in acht te worden genomen en ieder op zich zelf zijn uitwerking onder andere op het recht op uitwinningsvergoeding voortbrengt;

Overwegende dienvolgens, dat de niet verwezenlijking van de eerste twee door de verhuurder, tot staving van zijn verzet tegen de huurhernieuwing, ingeroepen redenen, geen aanleiding kon geven tot verweerders recht op uitwinningsvergoeding indien de ongegrondheid van de derde ingeroepen reden niet vastgesteld werd, omstandigheid die elk recht op die vergoeding uitsluit;

Overwegende dat het middel dus gegrond is;

Wat de kosten betreft:

Overwegende dat aanlegster in haar verzoekschrift concludeert tot de veroordeling van verweerders tot de kosten van de aanleg in verbreking, met inbegrip van deze betreffende het onder nummer 2 bij de voorziening gehecht stuk;

dat in het exploit van betekening van dit verzoekschrift, zij bovendien hun veroordeling « tot de kosten van het vernietigd vonnis » vordert;

Overwegende dat, waar die laatste conclusies, naar de zin van artikel 9 van de wet van 25 Februari 1925, niet in het verzoekschrift voorkomen en, dienvolgens, niet door een advocaat bij het Hof zijn ondertekend, zij niet ontvankelijk zijn;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten van de aanleg in verbreking met inbegrip van deze betreffende het onder nummer 2 bij de voorziening gevoegd stuk;

Verwijst de zaak naar de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen in hoger beroep uitspraak doende.

NOOT: Het probleem der regelen, die de betrekkingen beheersen tussen enerzijds de motieven der weigering van huurhernieuwing en anderzijds de gebeurlijke toekenning ener uitwinningsvergoeding, is wellicht een der moeilijkste gesteld door de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten (cfr. De Page, Droit civil, Compl. t. III, n° 793, p. 209). Het hierboven gepubliceerd arrest, geplaatst naast de andere beslissingen die het Hof van Verbreking desaangaande reeds heeft gevelde (Cass., 15 Januari 1953, Pas. 1953, I, 327; Cass., 1 October 1953, Pas. 1954, I, 65; Cass. 22 October 1953, Pas. 1954, I, 138 en J. T., 1953, p. 619, met besluiten van de heer procureur-generaal R. Hayoit de Termicourt) laat toe zekere regels af te leiden, die van zeer groot nut zijn voor de praktijk.

Het geannoteerd arrest beslist uitdrukkelijk dat de verhuurder, als antwoord op de vraag tot huurhernieuwing, meerdere redenen tot weigering der huurhernieuwing, voorzien door artikel 16 der wet, gezamenlijk kan inroepen, oplossing die reeds stilzwijgend volgde uit het arrest gevelde op 22 October 1953.

De rechtspraak der rechtbanken ten gronde is zelfs in het algemeen in die zin gevestigd, dat de verhuurder deze verschillende motieven van weigering

der huurhernieuwing opeenvolgend kan inroepen met dien verstande echter dat deze redenen steeds moeten ingeroepen worden binnen de termijn van drie maanden die door artikel 14 der wet aan de verhuurder gesteld is om te antwoorden op de aanvraag tot huurhernieuwing (Burgerl. Rb. Brussel, 14 Juli 1952, J. T. 1952, p. 538, n° 41; Vred. Oostende, 22 Februari 1952, J. T. 1952, p. 285, n° 66).

Deze rechtspraak dient bijgetreden te worden. De verhuurder heeft inderdaad, krachtens artikel 14 der wet, drie maanden tijd om op de aanvraag tot huurhernieuwing een gemotiveerde weigering te betekenen, en niets verhindert hem, binnen deze termijn, zekere motieven aan zijn weigering toe te voegen. Het artikel 24 der wet, dat men soms aangehaald heeft om het tegenovergestelde te beweren, namelijk dat de verhuurder « simul et semel » alle redenen van weigering diende te vermelden (cfr. De Page, op. cit., n° 793, C, p. 217), blijkt integendeel eerder de mening der heersende rechtspraak te staven, daar het uitdrukkelijk melding maakt van de termijn van drie maanden gedurende dewelke de verhuurder kan antwoorden en bedingt dat, indien de weigering tot huurhernieuwing van de verhuurder door de rechter onverantwoord wordt verklaard, de huurhernieuwing dan toch slechts aan de huurder verworven is na het verstrijken der drie maanden, voorzien voor het antwoord van de verhuurder, hetgeen normalerwijze inhoudt dat de verhuurder, na een eerste weigering, daaraan binnen deze termijn nog zekere motieven zou kunnen toevoegen.

Na deze termijn van drie maanden kan de verhuurder echter geen nieuwe motieven van weigering der huurhernieuwing meer inroepen, zoals blijkt uit de tekst zelf van artikel 14 der wet.

De verhuurder dient er echter zorg voor te dragen dat zijn weigering van huurhernieuwing geen tegenstrijdige of dubbelzinnige motieven zou bevatten, hetgeen aan de rechters ten gronde zou toelaten, souverain in feite, te beslissen dat de weigering eigenlijk niet gemotiveerd is, en derhalve valt onder toepassing van artikel 16, IV, der wet, hetgeen een uitwinningsvergoeding betekent gelijk aan drie jaar huurprijs (Burgerl. Rb. Brussel, 19 December 1953, J. T. 1954, p. 406, n° 77).

Wanneer nu de verhuurder meerdere motieven tot weigering der gevraagde huurhernieuwing heeft ingeroepen, komt het er op aan na te gaan in functie van welk motief of motieven de gebeurlijke uitwinningsvergoeding zal toegekend of geweigerd worden. En daar de hoegrootheid dezer gebeurlijke vergoeding verschilt naargelang de aard van het ingeroepen motief, is het wellicht interessant deze kwestie nader toe te lichten.

Twee principes beheersen de oplossing van deze vraag. Het eerste bestaat in het feit dat de huurder, in alle geval, slechts gebeurlijk recht heeft op één enkele uitwinningsvergoeding wegens het verlies zijner handelszaak in het gehuurde goed, hoeveel motieven van weigering de verhuurder ook ingeroepen heeft. Het tweede principe, vastgesteld door het geannoteerd arrest, luidt dat elk cumulatief ingeroepen motief van weigering der huurhernieuwing een onderscheiden middel uitmaakt, dat afzonderlijk dient in acht genomen en dat op zich zelf zijn uitwerking heeft op het recht op uitwinningsvergoeding. Het is de samenvoeging dezer twee beginselen die, in de verschillende gevallen, de oplossing der gestelde vraag dient te geven.

Dit probleem is vooral dan van belang, wanneer de motieven van weigering cumulatief, op hetzelfde plan, worden ingeroepen, en niet zozeer wanneer zekere

motieven slechts in ondergeschikte orde worden gesteld, en alzo het ene motief slechts bij gebreke aan het andere in aanmerking komt. De beoordeling der rangschikking van de motieven is een loutere kwestie van soevereine interpretatie van de wil van partijen.

Wanneer nu cumulatief ingeroepen redenen van weigering van huurhernieuwing aanleiding geven tot verschillende uitwinningsvergoedingen, dan dient in beginsel de hoogste vergoeding toegekend. Aan een huurder, tegen wiens aanvraag tot huurhernieuwing de eigenaar had ingeroepen dat hij veranderingswerken aan het gebouw wilde uitvoeren (artikel 16, I, 3° en artikel 25, 1°: uitwinningsvergoeding van één jaar huurprijs) en dat hij er dan dezelfde handel wilde in voortzetten (artikel 16, I, 1° en artikel 25, 2°: uitwinningsvergoeding van twee jaar huurprijs) kende het Hof van Verbreking de hoogste uitwinningsvergoeding toe (Cass., 22 October 1953, supra).

Wanneer echter, tussen de gezamenlijk ingeroepen redenen tot weigering der huurhernieuwing, zekere enerzijds aanleiding geven tot het toekennen ener uitwinningsvergoeding, en andere deze uitsluiten, dan kan er geen vergoeding toegekend worden. In het geval, waarover het geannoteerd arrest van 18 Maart 1955 beslist, had de verhuurder zich beroepen, tegen de aanvraag tot huurhernieuwing, op zijn wil het verhuurde goed persoonlijk te betrekken, intentie die hij zonder gewichtige reden niet volbracht had binnen de zes maanden (artikel 16, I, 1° en artikel 25, 3°: uitwinningsvergoeding van twee jaar huurprijs), op zijn wil het goed uit te sluiten van elke handelsoverneming (artikel 16, I, 2° en artikel 25, 1°: uitwinningsvergoeding van een jaar huurprijs) en op de zware fout van de huurder (artikel 16, I, 4°: geen uitwinningsvergoeding). Daar de huurder de dertig dagen had laten verstrijken gesteld door artikel 16, I, 4° om deze laatste reden van weigering te betwisten, en ingevolge het motief geen uitwinningsvergoeding mag toegekend worden, weigert het arrest deze toe te kennen krachtens de andere ingeroepen motieven.

Men weet dat de huurder, wanneer hij op zijn aanvraag tot huurhernieuwing een weigering vanwege de verhuurder ontvangt, en hij zich hierbij neerlegt, geenszins een geding in huurhernieuwing dient in te spannen om zijn recht op uitwinningsvergoeding te vrijwaren (Cass., 1 October 1953, a fortiori).

Hierop is echter één uitzondering, namelijk wanneer de verhuurder alleen of onder meer de zware fout van de huurder als motief tot weigering inroept. Het geannoteerd arrest beslist inderdaad dat dan de huurder deze reden binnen de dertig dagen dient te betwisten zoniet is hij definitief vervallen van zijn recht op uitwinningsvergoeding. Het is de eerbiediging van de termijn hiervoor ingesteld door artikel 16, I, 4°.

Sommigen hadden gemeend dat deze termijn van dertig dagen in elk geval aan de huurder diende opgelegd, welk motief van weigering hij ook wou betwisten (cfr. De Page, op. cit., n° 793, C, p. 217), alhoewel de sanctie van het niet naleven van deze termijn niet altijd het verlies van het recht op uitwinningsvergoeding zou zijn.

Maar het schijnt eerder dat men deze vervaltermijn niet buiten de tekst van de wet kan uitbreiden, die hem klaar beperkt tot het enige motief inroepend de zware fout van de huurder (cfr. Reyntjens et Van Reepinghen, Précis de Propriété commerciale, n° 204), en hoe zou men kunnen uitleggen dat anders de huurder, wanneer tegen hem het motief van gebrek aan belang wordt ingeroepen (artikel 16, I, 6°), dit motief zou moeten betwisten binnen de dertig dagen, klaar-

blijklijk in dit geval ook op straf van verlies van zijn recht op uitwinningsvergoeding, dan wanneer geen enkele wettekst hem dit oplegt.

A. Houtekier.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 24 November 1954.

Voorzitter: M. Maraite.

Raadsheren: M.M. Verougstraete en Noest.

Advocaat-Generaal: M. De Hoon.

Advocaten: Mrs Willems en Van Impe.

Architect. — Bepaling van zijn ereloon bij gebreke van overeenkomst daaromtrent. — Invloed van de niet-uitvoering van het ontwerp.

Bij gebreke aan overeenkomst daaromtrent moet het ereloon van de architect naar billijkheid met inachtneming van de verrichte werkzaamheden door de rechter worden bepaald.

Behoudens vermeerdering of vermindering in geval de werken een uitzonderlijk karakter vertonen, pleegt de rechter voor de volledige taak van de architect een ereloon toe te kennen van 5 % van de waarde van het tot stand te brengen werk. Het deel van de werkzaamheden van de architect, dat tot de conceptie behoort (voorontwerp, uitvoeringsontwerp en lastencohier) wordt gewoonlijk beloond met de helft van die 5 %.

Er bestaat geen aanleiding tot vermindering van dat ereloon in geval van de uitvoering van het bouwwerk wordt afgezien, op grond dat het ereloon ook strekt tot vergelding van de verantwoordelijkheid van de architect, welke verantwoordelijkheid bij niet-uitvoering van het ontwerp vervalt. De architect draagt immers geen noemenswaardig risico, wanneer het ontwerp nauwgezet is opgemaakt en het werk geen bijzondere moeilijkheden vertoont; verder moet worden opgemerkt dat het niet intreden van de verantwoordelijkheid van de architect in het onderhavige geval het gevolg is van een feit, dat niet aan hem kan worden toegerekend, zodat hij daarvoor niet behoeft te lijden.

Haeghebaert t/ Deman.

Overwegende dat geïntimeerde voorhoudt dat hij zich tegenover appellant, architect Haeghebaert, slechts verbonden had onder voorwaarde dat hij voor zijn gesinistreerd gebouw een oorlogsschadevergoeding bekomen zou; dat er echter van dit voorwaardelijk karakter van geïntimeerdes verbintenis niet het minste bewijs geleverd wordt; dat, wat meer is, de stelling van geïntimeerde gelogenstraft wordt door het feit dat hij aan appellant 25.000 frank ereloon betaald heeft;

Overwegende dat, bij afwezigheid van een desbetreffend accoord, het ereloon van de bouwmeester door de rechtbanken naar billijkheid, volgens de geleverde prestaties, bepaald wordt; dat, behoudens vermeerdering of vermindering in geval de werken een uitzonderlijk karakter vertonen — wat in casu het geval niet is —, er traditioneel door de rechtspraak voor de volledige opdracht 5 % van de waarde der werken wordt toegekend; dat het deel van de opdracht, dat tot de conceptie behoort (voorontwerp) uitvoeringsontwerp en lastencohier), gemeenlijk beloond wordt met de helft van het volledig procent, wat overeen-

stemt met het fractionnement toegepast in het barema van de «Société Centrale d'Architecture»; dat het barema van de «Koninklijke Federatie der Architectenverenigingen van België», waarin de rechtspraak ook soms haar ingeving put, een ietwat hogere proportie voorziet, nl. 3,5 op 6 %, hetzij, gerekend op 5 %, ongeveer 2,9 %;

Overwegend dat in het huidig geval (klein appartementscomplex, aanbesteed 1.444.459 frank) geen elementen voorhanden zijn, die tot afwijking van de boven aangehaalde berekening nopen zouden; dat de eerste rechter dan ook billijk het ereloon voor het door appellant uitgevoerd conceptiewerk op $2,5 \% \times 1.444.458 = 36.111,45$ frank gesteld heeft;

Overwegende dat, volgens een deel van de rechtspraak, dat door de eerste rechter gevolgd werd, bewust ereloon verminderd dient te worden, wanneer er van de constructie wordt afgezien, zulks om reden dat gezegd ereloon ook de verantwoordelijkheid van de bouwmeester vergeldt en dat deze verantwoordelijkheid, wegens het ongebruikt blijven van het ontwerp, vervalt;

Overwegende dat deze zienswijze aangenomen wordt door Delvaux (Des Bâtitseurs, II, n° 521), die nochtans aanneemt dat waar de verantwoordelijkheid vooral aan de leiding van het werk gebonden is, de toe te passen vermindering hoogstens 0,25 % van de waarde der werken bedragen mag; dat, volgens deze opinie, de vermindering door de eerste rechter toegepast, hetzij een vierde van het ereloon, waardoor dit laatste ten slotte tot circa 1,9 % van de waarde der werken herleid wordt, merklijk overdreven is;

Overwegende echter dat de bewuste rechtspraak niet gerechtvaardigd voorkomt; dat weliswaar de bouwmeester, wiens ontwerp niet uitgevoerd wordt, in feite geen verantwoordelijkheid voor dit ontwerp te dragen heeft; maar dat, vooreerst, deze verantwoordelijkheid, wanneer het ontwerp gewetensvol werd gemaakt en het werk geen speciale moeilijkheden vertoont, tot geen noemenswaardige risico leidt; dat, verder en vooral het achterblijven van de verantwoordelijkheid van de bouwmeester hier uit een feit voortvloeit, dat aan de bouwmeester volledig vreemd is, en waaronder hij derhalve niet hoeft te lijden;

Om die redenen,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;
Het Hof,

Alle andere of strijdige besluiten, onder meer geïntimeerde schadevordering wegens tergend beroep, als ongegrond, verwerpend; verklaart het beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond; doet het bestreden vonnis te niet; veroordeelt geïntimeerde te betalen $36.111,45 - 25.000 = 11.111,45$ frank, met de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt appellant en geïntimeerde ieder tot de helft van de kosten van beide instanties.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

7e Kamer. — 10 Juli 1954.

Eerste-Voorzitter : M. Van Winckel.

Raadsheren : M.M. Van Wetter en Noest.

Openbaar Ministerie : M. Versee.

Advocaat : Mr Cammaert.

Strafvordering. — Vertegenwoordiging van verdachte in het bij art. 185 Sv. bedoelde geval. — Alleen door pleitbezorger.

In het bij artikel 185 Sv. bedoelde geval kan de verdachte alleen worden vertegenwoordigd door een pleitbezorger, niet door een advocaat. De vertegenwoordiging van verdachten door een bijzonder daartoe door hen gemachtigde te hunner keuze, dus ook door een advocaat, al dan niet houder van een volmacht, blijft beperkt tot de rechtspleging in beide aanleggen in zaken, die tot de bevoegdheid van de politierechter behoren.

Openbaar Ministerie t/ C.

Over de ontvankelijkheid van het hoger beroep.

Overwegende dat de beklagde tijdig en geldig in hoger beroep gekomen is;

Overwegende dat ook door het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig hoger beroep werd ingesteld;

Overwegende echter dat, waar het Openbaar Ministerie in het verstekvonnis berust heeft en beklagde's verzet als niet ontvankelijk werd afgewezen, het beroep van het Openbaar Ministerie tegen het vonnis op verzet niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang;

Overwegende immers dat, waar het vonnis over de grond der zaak enkel door de beklagde werd bestreden, haar toestand niet kan verzwaaard worden en, voor het overige, het Openbaar Ministerie, ook wanneer het enkel op teklagde's voorafgaande beroep tegen het vonnis op verzet in rechte staat, alle middelen kan doen gelden;

Over de ontvankelijkheid van het verzet :

Overwegende dat in de eerste plaats de beklagde er een grief van maakt dat haar verzet werd afgewezen wegens nalatigheid om op de eerstvolgende zitting te verschijnen, terwijl zij er door haar raadsman vertegenwoordigd was;

Overwegende dat zo weliswaar op het verzet in zake nog slechts geldboete kon worden opgelegd, de beklagde zich nochtans enkel kon laten vertegenwoordigen door de ministeriële ambtenaren die, bij uitzondering op de regel van de persoonlijke verschijning in correctionele zaken, door de wetgever daartoe op beperkende wijze is aangeduid — de vertegenwoordiging van *beklaagden* door een bijzonder gemachtigde te hunner keuze — en dus ook door de advocaat, al dan niet drager ener volmacht, beperkt blijvend tot de rechtspleging, in beide aanleggen, in de zaken die tot de bevoegdheid van de politierechter behoren (vergelijk de artikelen 152 en 176 Wetboek van Rechtspleging in strafzaken met artikel 185 van zelfde Wetboek. In die zin : Ber. Gent, 2 Mei 1882, Pas. 1882, II, 355; Verbreking, 19 Juni 1882, Pas. 1882, I, 321; Fr. Verbreking, 20 Juni 1885, D. P. 1886, I, 385. Contra : Fr. Verbreking, 31 December 1885, op verslag van raadsheer Larouverade, D. P. 1886, I, 386; Fr. Verbreking, 2 Juli 1886, D. P. 1886, I, 474);

Overwegende dat waar het kwestieus verzet echter tijdig en regelmatig betekend werd — op zichzelf dus ontvankelijk is — en het verzet enkel om reden van het niet verschijnen van de opposante als ongedaan had mogen beschouwd worden; het Hof, op het hoger beroep van beklagde, van de grond der zaak kennis moet nemen en appellante's middelen van verdediging onderzoeken (artikel 188 Wetboek van Rechtspleging in Strafzaken);

Over de grond der zaak :

Overwegende dat door het onderzoek en bij de behandeling van de zaak vóór het Hof het feit ten laste van beklagde bewezen is gebleven zoals het door de eerste rechter als bewezen werd aangezien met dien verstande echter dat het feit gepleegd werd in de loop van het tweede halfjaar 1952, vóór 19 September 1952;

Overwegende dat de vrijspraak van beklagde's medeplichtige — tegen denwelke behalve de betraping op heterdaad enkel brieven of andere door hem geschreven stukken konden ingeroepen worden (artikel 388, 2° al., S.W.B.) — de bewijskracht niet ontzenuwt, tegen beklagde, van haar eigen bekentenis;

Overwegende dat het Hof zich verenigt met de zienswijze van de eerste rechter wat de toemeting van de straf betreft bij aanneming van verzachtende omstandigheden, spruitend uit beklagde's vorig goed gedrag.

Om deze redenen,

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak,

Geet op wetsbepalingen aangehaald in het vonnis op 16 Februari 1953 bij verstek in zake gewezen en bovendien op de artikelen 185, 187 en 188 van het Wetboek van Strafvordering en artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935, al deze wetsbepalingen op deze terechtzitting door de heer Eerste-Voorzitter aangeduid,

Wijst het beroep van het Openbaar Ministerie af als niet ontvankelijk;

Ontvangt het hoger beroep van beklagde;

Erop beslissend :

Bevestigt het vonnis op verzet dd. 13 Juli 1953, doch enkel wat de veroordeling van beklagde in de kosten aangaat, het verstek aan haar te wijten zijnde.

Doet dit vonnis te niet voor zoveel het verzet niet ontvankelijk werd verklaard;

Verklaart het verzet van beklagde tegen het vonnis bij verstek te haren laste uitgesproken op 16 Februari 1953 ontvankelijk, doch ongegrond;

Bevestigt gevolglijk de veroordelingen tegen beklagde uitgesproken bij aevengemeld vonnis van 16 Februari 1953, met dien verstande dat de straf aan beklagde opgelegd blijft tot beteugeling van het feit der telastlegging gepleegd in de loop van het tweede halfjaar 1952, vóór 19 September 1952;

Veroordeelt beklagde in de kosten;

Laat de kosten der akte van beroep door het Openbaar Ministerie ten laste van de Staat.

Verwijst beklagde ook in de kosten van uitgifte en betekening van het vonnis bij verstek gewezen op haar verzet, het herhaald verstek haar insgelijks te wijten zijnde.

NOOT : I. Een arrest van het Hof van Verbreking dd. 14 Juli 1952 (J. T. 1952, blz. 620) beslist dat het overleggen van de volmacht, door de «gemachtigde» bedoeld door artikel 152 van het Wetboek van Straf-

vordering, niet voorgeschreven is op straf van nietigheid.

Uitvoerige commentaar op dit arrest door E. Reumont in J. T. 1952, blz. 665, en 1953, blz. 51, 204 en 289; ook door P. M. Boland in J. T. 1953, blz. 167) toont aan dat het de raadsman toegelaten is zijn cliënt-verdachte ter terechtzitting te vertegenwoordigen zonder daartoe noodzakelijkerwijze een schriftelijke volmacht te moeten overleggen.

Men mag bij dit alles echter niet uit het oog verliezen dat het hier alleen gaat om de vertegenwoordiging van een verdachte vóór de politierechtbanken en vóór de correctionele rechtbanken zetelend in beroep. De bewering dat de besproken regel ook zou toepasselijk zijn in correctionele zaken en voor de Hoven van beroep, telkens wanneer de persoonlijke verschijning van de verdachte niet noodzakelijk is (J. T. 1953, blz. 51 in fine, blz. 289, 2° kolom) moet dus met omzichtigheid gelezen worden.

Een betwisting over de vorm of zelfs het bewijs van een volmacht, mag niet doen vergeten dat artikel 185 van het Wetboek van Strafvordering alleen een pleitbezorger vermeldt als de persoon die een verdachte in zekere correctionele zaken kan vertegenwoordigen.

Het hierboven gepubliceerde arrest houdt zich aan de beperkende interpretatie van art. 185 Sv. en beslist dat in Correctionele zaken, wanneer tegen de verdachte geen hoofdgevangenisstraf kan uitgesproken worden, de vertegenwoordiging door een andere persoon dan een pleitbezorger niet mogelijk is, dus ook niet door een advocaat, al of niet in het bezit van een bijzondere volmacht.

Sommige auteurs schijnen de andere stelling bij te treden : zo bv. Braas (Procédure Pénale, II, n° 681), maar men bemerkt dat de geciteerde rechtspraak (Verviers 2.2.1921, Jur. Liège 1921, 56) in werkelijkheid een politiezaak betreft. Zo ook bv. Simon (Strafvordering, I, n° 725) die alleen Franse rechtspraak ahaalt. In Frankrijk, schijnt het onderwerp inderdaad betwist : men vergelijke Donnedieu de Vabres (Droit Criminel, uitg. 1947, n° 1397, blz. 794) en Faustin Hélie (Pratique criminelle des Cours et Tribunaux, Code d'Instruction criminelle, bijgewerkt door J. Brouhot, uitg. 1951, I, n° 445-446, blz. 265-266).

Het is ook hoofdzakelijk op grond van Franse rechtspraak dat aanvaard wordt dat de persoonlijke verschijning van de verdachte in twee andere gevallen niet noodzakelijk is : wanneer alleen nog de burgerlijke belangen ter sprake komen, en wanneer het alleen om een exceptie of een van de grond der zaak onafhankelijk tussengeschild gaat (Zie Simon, l.c., Braas, o.c. n° 682, Schuind, Droit Criminel, uitg. 1944, blz. 296-297).

Art. 30, 5° lid van de Wet van 18 October 1908 op het Beheer van Belgisch Congo voorziet de mogelijkheid van vertegenwoordiging voor de verdachte vervolgd wegens een in België gepleegd misdrijf, die in Congo wordt gevonden en wiens overbrenging door de Belgische overheid niet gevorderd wordt. Deze tekst laat uitdrukkelijk de verschijning toe door een bijzondere gevolmachtigde. Op dit geval zou dus wel de bij de aanvang van deze noot bedoelde commentaar kunnen toegepast worden.

II. Een voorziening in verbreking tegen het gepubliceerd arrest ingesteld werd verworpen op 3 Januari 1955.

V. R. C.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

23 December 1954.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Winants en Alsteens.

O. M. : M. Meers.

Advocaten : Mrs Devocht, Thiry en Sevens.

Arbeidsongeval. — Weg van het werk naar het verblijf in de zin van de wet van 13-12-1945.

Dienstmeisje aangereden en dodelijk gewond op de weg van het huis van haar meester naar dat van haar ouders, aan wie zij met toestemming van haar meester haar maandloon wil afdragen.

Het ongeval valt niet onder de wet van 24 December 1903, daar het zich noch « in de loop » noch « ter zake » van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst heeft voorgedaan.

Het behoort immers tot de taak van een dienstmeisje te helpen in de huishouding van haar meester of in zijn opdracht elders een werk te verrichten, maar het thuisbezorgen van haar maandloon valt buiten de uitvoering van de arbeidsovereenkomst, zelfs als het gaat om een minderjarig meisje.

De werkgever betaalt ongetwijfeld geldig het loon in handen van de arbeider, ook als deze minderjarig is (art. 35 Wet van 10 Maart 1900).

Iemands verblijfplaats is niets anders dan de plaats, waar hij in feite verblijft op een bepaald ogenblik; zij spruit voort uit een feitelijk verband tussen een persoon en een bepaalde plaats, terwijl het begrip « woonplaats » wijst op een rechtsverband tussen een persoon en een bepaalde plaats.

Hieruit volgt dat woonplaats en verblijf van een persoon zich op dezelfde plaats kunnen bevinden, maar ook dat eenzelfde persoon slechts één woonplaats, doch verscheidene verblijfplaatsen kan hebben. Het slachtoffer had aldus twee verblijfplaatsen en wel in de week bij haar meester en 's Zondags en op vrije dagen bij haar ouders. Dienvolgens is het ongeval gebeurd op de normale weg van haar werk naar haar verblijf in de zin van de wet van 13 December 1945.

N.V. The Ocean t/ Smeets en Langens.

Herzien in regelmatige uitgifte het bestreden vonnis op tegenspraak tussen partijen gewezen door de Vrederechter van het kanton Bree op 25 Mei 1954, waarbij de wet op de arbeidsongevallen toepasselijk werd verklaard op het ongeval op Zondag 7 September 1952 overkomen aan Smeets Alice, minderjarige dochter der geintimeerden welke als inwonende dienstmeid in betrekking was bij Theyssen Leopold te Bree;

Overwegende dat het beroep tijdig en in de vereiste vorm ingesteld werd en dus ontvankelijk is;

Overwegende dat beroepers terecht doen opmerken dat de beslissing tot toewijzing der door de wet voorziene vergoedingen dient te steunen ofwel op de wet van 24 December 1903 en Besluit Wet van 20 September 1945 (indien het een arbeidsongeval is) ofwel op de Besluit Wet van 13 December 1945 (indien het een ongeval is gebeurd op de weg van of naar het werk) — daar het bestreden vonnis in dit opzicht inderdaad alle duidelijkheid mist;

Overwegende dat in feite vaststaat dat het ongeval gebeurd is op Zondag 7 September 1952 omstreeks 13 uur toen het slachtoffer, met de toelating van haar

patroon, per fiets naar de woning harer ouders reed te Bocholt om hun haar maandloon te overhandigen, dat zij de daartoe normaal te volgen weg gebruikte en door een auto werd aangereden en dodelijk gewond toen zij haar post pas kwam te verlaten;

Overwegende dat beroepers terecht opwerpen dat het besproken ongeval niet valt onder de wet van 24 December 1903;

Overwegende inderdaad dat het ongeval noch « in de loop » noch « ter zake » van de uitvoering der arbeidsovereenkomst is gebeurd;

Overwegende immers dat de taak van een dienstmeisje is te helpen ten huize van haar patroon of in dezès opdracht elders enige bezigheid te verrichten doch dat het naar huis dragen van haar maandloon — behoudens een desbetreffend andersluidend en strijdig beding — zelfs voor een minderjarige buiten de uitvoering van haar dienstcontract valt;

Overwegende immers dat de werkgever het loon ook van de minderjarige zonder twijfel geldig betaalt in handen van de werknemer (art. 35 Wet van 10-3-1900) dat in casu overigens in strijd met een aanhaling van het bestreden vonnis de werkgever niet eens heeft beweerd het slachtoffer « opdracht » maar enkel « toelating » te hebben gegeven om haar loon aan haar ouders te dragen; dat het feit zulks te doen in hoofde van het dienstmeisje niet in verband staat tot enige taak door haar in het voordeel van haar patroon te vervullen doch slechts het volbrengen is ener kinderplicht jegens haar ouders;

Overwegende dat dientengevolge het slachtoffer zich op het ogenblik van het ongeval niet in uitvoering van haar dienstcontract bevond;

Overwegende dat beroepers te vergeefs beweren dat luidens alinea 2 art. 1 van de wet van 13 December 1945 « als de weg naar en van het werk dient verstaan : de door de arbeider normaal af te leggen weg om zich van zijn verblijf... naar de plaats van zijn werk te begeven, en omgekeerd » — dat, de ingeroepen wet een uitzonderingswet zijnde en dus van strikte interpretatie, door « verblijf » niet « woonplaats » mag worden verstaan; — dat voor een inwonende dienstmeid de plaats van haar werk zich vereenzelvigt met de plaats van haar verblijf en het slachtoffer derhalve op het ogenblik van het ongeval niet op weg was naar haar verblijf maar wel naar haar woonplaats, deze voor de minderjarige wettelijk dezelfde zijnde als deze harer ouders; — dat de woonplaats niet in de wet is voorzien en dienvolgens het ongeval niet onder toepassing van bedoelde wet zou vallen; dat dergelijke thesis niet aanvaardbaar is;

Overwegende inderdaad dat iemands « verblijfplaats » niets anders is dan de plaats waar die iemand in feite verblijft op een bepaald ogenblik en voortspruit uit een feitelijk verband tussen een persoon en een bepaalde plaats, terwijl « woonplaats » wijst op een rechtsverband tussen een bepaald persoon en een bepaalde plaats;

Overwegend dat hieruit volgt dat woonst en verblijf van een persoon op dezelfde plaats kunnen zijn maar ook dat eenzelfde persoon slechts één woonplaats doch meerdere verblijven kan hebben (R. Pr. V° Domicile 14; Colin et Capitant 1923, Deel I, blz. 423; De Page, I, n° 308) — dat zulks waar is zowel voor een minderjarige als voor een meerderjarige en het slachtoffer in casu aldus twee verblijven had t.t.z. in de week bij haar patroon en 's Zondags en op de verlofdagen bij haar ouders;

Overwegende dat dienvolgens in casu het ongeval gebeurde op de normale weg van haar werk naar haar verblijf in de zin van de wet van 13-12-1945;

Overwegende immers dat niet ernstig kan worden

volgehouden dat een minderjarig meisje, omdat zij tijdens de werkdagen bij haar patroon werkt, eet en slaapt — dus een verblijf heeft — en slechts op Zonen verlofdagen naar haar ouders terug keert — zou dienen aangezien te worden als niet meer bij deze laatste verblijf houdend; — gelijk ook de kempische boswerker, welke heel de week in de Ardennen werkt waar hij alsdan zijn maaltijden en nachtrust neemt terwijl hij Zon- en verlofdagen in zijn huiskring gaat doorbrengen ook door niemand zal aangezien worden als hebbende zijn haard en gezin verlaten;

Overwegende dat het ongeval dus gebeurd is op de weg van het werk naar het verblijf;

Gezien de artikelen 2, 30 tot 37 en 55 tot 59 der wet van 20 Juli 1939;

Om deze redenen :

en niet deze van de eerste Rechter;
De Rechtbank, zetelend in hoger beroep;
Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond;
Bekrachtigt het bestreden vonnis en verwijst beroepster tot de kosten van het beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 22 Juni 1954.

Voorzitter : M. Huyghebaert.

Rechters : M.M. De Bie en Tilkin.

Advocaten : Mrs De Wolf en Posenaeer.

Verbreking van trouwbeloften. — De verloving is geen verbintenisscheppende overeenkomst. — Verplichting van schadevergoeding wegens verbreking van trouwbeloften alleen mogelijk uit onrechtmatige daad (art. 1382 B.W.). — Vereisten daartoe.

Uit het stilzwijgen der wet mag niet worden afgeleid dat de verloving een gewone overeenkomst is en bij verbreking daarvan schadeloosstelling verschuldigd is overeenkomstig de artikelen 1142 e.v. B.W.

De verloving is wel een geoorloofde overeenkomst, die echter slechts een natuurlijke verbintenis doet ontstaan en geen rechtsverbintenis.

De toestemming tot het huwelijk moet volledig vrij blijven; de wet heeft voor de totstandkoming van het huwelijk plechtige vormen voorgeschreven met de bedoeling de vrije wil van partijen te beschermen en te voorkomen dat zij zich op lichtzinnige wijze zouden verbinden.

De vrijheid van de toestemming tot het huwelijk zou denkbeeldig zijn en op zijn minst zeer beperkt, indien de vormelijke overeenkomst zou worden voorafgegaan door een bloot consensuele overeenkomst, de verloving, die partijen zou binden en op straffe van schadevergoeding dwingen toe te stemmen in het huwelijk.

De beloften tot het aangaan van een vormelijke overeenkomst zijn nietig, wanneer de voorgeschreven vormen ten doel hebben de vrije toestemming te vrijwaren.

Het verbreken van de verloving, beschouwd als een feitelijke toestand, kan wel een verplichting tot schadevergoeding doen ontstaan uit onrechtmatige daad krachtens artikel 1382 B.W., wanneer de verbreking te kwader trouw is geschied op een nutteloos kwetsende of beledigende wijze ofwel met te grote publiciteit. De bewijslast hieromtrent rust op de eiser.

In het onderhavig geval zijn de vereisten voor de toepasselijkheid van artikel 1382 B.W. niet aanwezig (zie nader het vonnis).

W. en cs. t/ B.

Gezien de stukken van het geding, o.m. de geboekte inleidende dagvaarding, verweerder betekend door het ambt van deurwaarder L. Mertens, te Antwerpen, in dato 14 Maart 1953, hieraangehecht; alsook het vonnis op verzoekschrift door deze Rechtbank en Kamer verleend dd. 9 November 1953, en het proces-verbaal van ondervraging op feiten en artikelen gehouden dd. 24 November 1953, in regelmatige vorm voorgebracht;

Feiten :

Overwegende dat mejuffer H. W., die in dienst was van Belaac, en verweerder, die zijn militaire dienst deed, in Juli 1950 kennis maakten;

Overwegende dat verweerder in September 1950 vroeg ontvangen te worden ten huize der ouders W.; dat deze laatsten zich alsdan hiertegen verzet hebben daar verweerder, alhoewel gedoopt, ongelovig was en dat zij zelven en hun dochter gelovig waren en het beleven van hun godsdienst op prijs stelden;

Overwegende dat verweerder in Juli 1951 aan H. W. liet verstaan dat hij bereid was godsdienstig onderricht te ontvangen; dat hij dan ook in September 1951 voor het eerst ontvangen werd in het huisgezin W.; dat werd overeengekomen dat verweerder godsdienstonderricht zou bekomen van een bepaalde pater-norbertijn, hetgeen gebeurde; dat verweerder zijn eerste communie deed; dat hij het vormsel ontving, en dat vader W. zijn peter was bij het vormsel; dat verweerder verder zijn godsdienstplichten vervulde, samen met H. W.;

Overwegende dat mejuffer W. op 7 November 1951 bij Belaac ontslag vroeg en dit bekwam tegen 1 Januari 1952;

Overwegende dat de ouders W. einde 1951 een huis aankochten te Antwerpen en dit in eigen naam; dat zij dit huis bestemden als woonst voor hun dochter en verweerder; dat verweerder niet op voorhand schijnt geraadpleegd geweest te zijn betreffende deze aankoop;

Overwegende dat de weduwe B., moeder van verweerder, in Maart 1952 op bezoek kwam bij de ouders W., en er alsdan overeengekomen werd de officiële verloving vast te stellen in April en het huwelijk in Juli of in October 1952; dat het verlovingfeest dan ook in April 1952 aangekondigd werd en doorging;

Overwegende dat aan het aangekocht huis veranderingen- en herstellingswerken uitgevoerd werden, dat het geschilderd en behangen werd, dit alles ten koste van vader W.; dat de verweerder hiervan op de hoogte was; dat hij meermaals ter plaatse ging; dat in Mei 1952 zekere meubelen aangekocht werden;

Overwegende dat na de verloving de ouders W. en hun dochter de datum van het huwelijk vaststelden op 12 Juli 1952; dat verweerder zich bij deze datum neerlegde, maar dat zijn moeder niet accoord was, en de voorkeur bleef geven aan de maand October; dat de aankondigingen van het huwelijk en de uitnodigingen op het huwelijksfeest in begin Juni 1952 gedrukt en verzonden werden; dat veel genodigden op 15 Juni hun antwoord reeds gestuurd hadden; dat de traiteur op 13 Juni zijn menu's met bestek en voorwaarden had voorgelegd;

Overwegende dat mejuffer W. zich op Woensdag 11 Juni bij haar pastoor begaf voor ondertrouw, en dat de Zondag daarop de eerste roep gedaan werd;

dat de twee verloofden zich op Vrijdag 13 Juni naar het gemeentebestuur begaven voor de publicatie van hun huwelijksbelofte;

Overwegende dat er in Juni onzekerheid bestond over de vraag te weten of de moeder van verweerder haar toestemming tot het huwelijk zou geven of niet; dat de betekening van een eerbiedige akte aan verweerder voorgesteld werd, maar dat deze verklaarde dat dit overbodig zou zijn en dat zijn moeder wel zou toestemmen; dat er alsdan ook een meningsverschil bestond tussen de twee verloofden over de vraag te weten of verweerder na het huwelijk zijne moeder nog geldelijk zou steunen of niet, hetgeen mejuffer W. niet aannam;

Overwegende dat de ouders W. in Juni met hun notaris een huwelijkscontract bespraken en dat de twee verloofden zich samen naar de notaris begaven, vermoedelijk op Maandag 16 Juni; dat, volgens aanlegster W. H., er aldaar een ontwerp houdende scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten voorgelegd werd, waarop haar verloofde niet zou gereageerd hebben; dat haar verloofde haar dan naar huis vergezelde, en na een tiental minuten zeer koel afscheid nam; dat zij hem sedertdien nooit terugzag;

Overwegende dat een vriend van verweerder zich op Donderdag 19 Juni ten huize van de ouders W. aanbod, en aan dezen verklaarde dat verweerder zijn huwelijksbelofte verbrak; dat hij namens verweerder dezes verlovingsring teruggaf; dat hij de verlovingsring van H. W. terugvroeg en in ontvangst nam;

Overwegende dat verweerder op 21 Juli aan H. W. schreef: « La décision que j'ai prise doit te causer » beaucoup de peine. J'en souffre énormément aussi. » Mais c'est pour notre avenir que je l'ai fait, en pleine conscience. Il suffisait qu'un de nous ne se sente pas » heureux pour qu'aucun ne le soit. J'ai voulu nous » éviter de plus grandes souffrances à un moment où » elles eussent été irréparables. Crois bien, Hietty, » que je ne cesse de penser à toi. Je te demande pardon. » Jacques. »

Overwegende dat verweerder op 1 Juli 1952 aan de advocaat van aanleggers schreef: « la rupture de mes » fiançailles avec Mademoiselle W. a été dictée par » des motifs d'incompatibilité d'ordre strictement per- » sonnel »; dat verweerder aan de aanleggers, of aan de rechtbank nooit meer uitleg gegeven heeft over de redenen, die hem het besluit hebben doen nemen zijn verlovingsring te verbreken;

In rechte:

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerder te doen veroordelen aan ieder van vader en moeder W. 50.000 frank te betalen hoofdens zedelijke schade, en aan W. H. 100.000 frank hoofdens zedelijke schade, en daarenboven hoofdens stoffelijke schade 432.320 frank aan vader W. wegens nutteloos geworden uitgaven, en 30.000 frank aan H. W. wegens het verlies van haar vroegere betrekking;

Overwegende dat verweerder bij tegeneis 10.000 frank vordert wegens tergend en roekeloos geding;

Overwegende dat aanleggers niet duidelijk zeggen op welke juridische grond de eis ingeleid werd; dat zij de eis gronden op de overweging dat verweerder zijn verlovingsring in zulke omstandigheden van tijd afgebroken heeft dat zijn daad als zeer foutief moet worden beschouwd; dat er geen reden of aanleiding was om de beslissing tot afbreken uit te stellen tot op de vooravond van de huwelijksdag, en tot nadat verweerder alle voorbereidselen en bekendmakingen

had laten maken tot het huwelijk; dat verweerder niet gepoogd heeft zijn daad te verrechtvaardigen, en aanleggers niet kunnen vermoeden welke redenen verweerder tot het afbreken hebben aangezet;

Overwegende dat het Burgerlijk Wetboek over de verlovingsring zwijgt; dat uit dit stilzwijgen niet mag afgeleid worden dat de verlovingsring een gewone overeenkomst is en dat bij verbreking ervan schadeloosstelling uit overeenkomst verschuldigd is bij toepassing van artikelen 1142 en volgende van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat de verlovingsring wel een overeenkomst is, en een geoorloofde overeenkomst, maar dat deze overeenkomst slechts een natuurlijke verbintenis doet ontstaan en geen rechtsverbintenis;

Overwegende dat de toestemming tot het huwelijk volledig vrij moet zijn; dat de wet voor het bestaan van het huwelijk solemnele vormen oplegt met de bedoeling de vrije wil van de handelende partijen te beschermen en te beletten dat zij zich op lichtzinnige wijze zouden verbinden;

Overwegende dat de vrijheid van de toestemming tot het huwelijk denkbeeldig zou zijn of minstens zeer beperkt indien het solemneel contract zou voorafgegaan zijn door een concensueel contract, de verlovingsring, dat rechtsgeldig zou zijn en de verloofden zou dwingen toe te stemmen in het huwelijk op straf van zware schadevergoeding;

Overwegende dat de beloften tot het aangaan van een solemneel contract nietig zijn wanneer de vormen van het solemneel contract de vrije toestemming moeten vrijwaren (De Page, II, n° 454);

Overwegende dat de verbreking, met of zonder geldige redenen, van de verlovingsring beschouwd als overeenkomst, op zichzelf, in de regel, geen verantwoordelijkheid noch schadevergoeding als gevolg heeft, en enkel een natuurlijke verplichting tot schadevergoeding kan doen ontstaan;

Overwegende dat het ontstaan, het bestendigen of het verbreken van de verlovingsring, beschouwd als een feitelijke toestand, wel verantwoordelijkheid en verplichting tot schadevergoeding kan doen ontstaan, op grond van quasi delictuele schuld (artikel 1382 B. W.) bij voorbeeld wanneer men de verlovingsring heeft laten of doen ontstaan zonder loyale en ernstige bedoeling of zelfs kwaadwillig, wanneer men de verlovingsring laten voortduren en kosten heeft laten maken, wel wetende dat men in het huwelijk niet zou toestemmen, wanneer men afgebroken heeft op een nutteloos kwetsende of beledigende wijze of met te grote publiciteit;

Overwegende dat in al deze gevallen de aanleggende partij de last heeft de quasi delictuele schuld te bewijzen;

Overwegende dat in casu aanleggers aan verweerder te last leggen:

1) dat hij afgebroken heeft zonder zijn daad te verrechtvaardigen of te verschonen;

2) dat hij het afbreken te lang uitgesteld heeft en aanleggers alle voorbereidselen en bekendmakingen heeft laten maken;

Overwegende dat verweerder afgebroken heeft een drietal weken vóór de datum vastgesteld voor het huwelijk; dat dit op zichzelf geen schuld bewijst; dat de verloofde steeds vrij is, en vrij moet zijn aan de verlovingsring een einde te stellen en dit tot op de dag van het huwelijk zelf;

Overwegende dat de verloofde, die afbreekt, niet kan gedwongen worden zich te verrechtvaardigen en te verklaren waarom hij afbreekt; dat men hem anders zou dwingen de tegenpartij te kwetsen, of zichzelf in een ongunstig daglicht te stellen; dat een gedwongen

uitleg ook niet de minste waarborg van oprechtheid zou bieden; dat de rechtbank niet te oordelen heeft of het afbreken te recht of ten onrechte gebeurde; dat deze vraag zich niet eens stelt in rechte, doch enkel in geweten, vermits de verlovings geen rechtsgeldig contract is; dat de rechtbank dit ook niet zou kunnen beoordelen daar het niet over zakelijke objectieve gegevens gaat maar over zuiver persoonlijke gevoelens;

Overwegende dat uit de elementen der zaak geenszins blijkt dat verweerder het niet ernstig zou gemeend hebben bij het ontstaan van de verloving; dat de aanleggers dit trouwens niet beweren;

Overwegende dat aanleggers niet bewijzen dat verweerder de verloving heeft laten voortduren en kosten heeft laten maken op een ogenblik dat hij wel wist dat hij in het huwelijk niet zou toestemmen; dat geen elementen der zaak hierop wijzen;

Overwegende dat aanleggers ook niet bewijzen dat verweerder slechts uit kwaadwilligheid of uit lichtzinigheid heeft kunnen handelen, daar men geen enkele aanneembare reden tot verbreking zou kunnen indenken;

Overwegende dat aanleggers toegeven dat zij aangedrongen hebben op de bekering van verweerder; dat zij aangedrongen hebben om het huwelijk te doen doorgaan in Juli en niet in October; dat aan verweerder voorgesteld werd een eerbiedige akte aan zijn moeder te doen betekenen; dat er meningsverschil bestond tussen de verloofden over het al of niet voortbestaan van de geldelijke steun aan de moeder van verweerder; dat de verloofden slechts uitgenodigd werden om zich bij de notaris aanleggers te begeven, nadat het huwelijk reeds aangekondigd was en de uitnodigingen op het feest verzonden en dat aan verweerder de scheiding van goederen voorgesteld werd omdat dit het regime was, waaronder de ouders W. gehuwd waren;

Overwegende dat het in deze omstandigheden niet zo zonderling en zo onbegrijpelijk is dat verweerder afgebroken heeft, en dat dit niet noodzakelijk kwaadwilligheid of schuldige lichtzinigheid bewijst;

Overwegende dat het de ouders W. zijn die aangedrongen hebben op het verlijden van een huwelijkscontract; dat zij de notaris gekozen hebben en dat zij een bepaald huwelijksregime op voorhand met de notaris besproken hebben; dat dit misschien een wijze voorzorg was, maar dat het bezoek van de verloofden bij de notaris toch nogal laat gebeurde, en dat het laattijdige van het afbreken waarschijnlijk te wijten is aan het laattijdige van de besprekingen over het huwelijkscontract; dat het aan verweerder niet toekwam het initiatief op dit punt te nemen en aan te dringen om het bezoek bij de notaris te bespoedigen;

Overwegende dat ons oud-Belgisch recht op vele plaatsen voorschreef dat het huwelijkscontract vóór de verloving of ondertrouw moest opgemaakt worden (Defacqz : Ancien Droit Belgique, I, blz. 341-345); dat dit een wijze regel was;

Overwegende dat aanleggers ook niet bewijzen dat verweerder zou afgebroken hebben op een beledigende of kwetsende wijze of met een gewilde publiciteit;

Overwegende dat aanleggers het bewijs niet leveren van een quasi-delictuele fout in hoofde van verweerder; dat zij de last hebben dit te bewijzen; dat hun vordering derhalve dient afgewezen te worden als ongegrond;

Overwegende dat de tegeneis van verweerder volkomen ongegrond is daar de aanleggers zich gemakkelijk hebben kunnen vergissen over de draagwijdte hunner rechten en hunner bewijselementen;

Om die redenen,

De Rechtbank,
Rechtdoende op tegenspraak,
Alle andere of strijdige besluiten verwerpend,
Verklaart de hoofdeis ontvankelijk doch ongegrond;
Wijst derhalve aanleggers af van hun vraag met verwijzing in de kosten van de hoofdeis;

Geeft akte aan aanleggers dat zij het geding schatten, wat aanleg- en bevoegdheid aangaat, in zijn geheel, ieder zijner delen, en in hoofde van ieder aanlegger, op meer dan 100.000 frank;

Verklaart de tegeneis ontvankelijk doch ongegrond; wijst derhalve aanlegger op tegeneis af van zijn vraag.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST NIKLAAS

1e Kamer. — 30 November 1954.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M.M. Blauwaert en Elewaut.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs de Schrijver en Maillet.

Gerechtelijk accord. — Afwezigheid van regelmatige boekhouding. — Niet ernstige voorstellen van de schuldenaar. — Kwade trouw. — Weigering van bekrachtiging. — Faillietverklaring.

Het feit, dat de verzoeker van het accord geen regelmatige boeken heeft gehouden, moet niet noodzakelijk de weigering van de bekrachtiging van het accord teweegbrengen, doch kan dit gevolg hebben of ten minste daartoe bijdragen o.a. omdat elke controle van de toestand van de schuldenaar hierdoor onmogelijk wordt gemaakt.

De schuldenaar, wiens voorstellen niet ernstig zijn, kan niet beschouwd worden als handelende met het vaste voornemen om zijn beloften te houden en derhalve niet als handelende te goeder trouw.

H. t/ V.

Overwegende dat het voorgestelde accord gestemd werd door twee van de drie gekende schuldeisers;

dat de schuldvorderingen van die twee schuldeisers samen een bedrag vertegenwoordigen van 108.250,— frank op een totaal chirographair passief van 148.664 frank;

Overwegende dat de door de wet vereiste meerderheden aldus werden bereikt;

Overwegende dat de heer V., opposante schuldeiser, zich niettemin tegen de homologatie van het accord verzet;

dat hij zijn verzet steunt op vier verschillende redenen :

1. A. H. zou geen handelaar zijn.

Overwegende dat dit middel niet gegrond voorkomt;

dat de hoedanigheid van handelaar bij A. H. werd erkend door een arrest van het Hof van Beroep te Gent, dd. 14 Januari 1954 dat juist gevelde werd in een geschil waarin opposant, R. V. de wederpartij was;

dat de beslissing van het Hof van Beroep aldus ten overstaan van opposant zeer bepaald het gezag van het gewijsde heeft;

2. *De schuldvorderingen van de instemmende schuldeisers zouden fictief zijn.*

Overwegende dat er volgens de bestanddelen die thans voorbehouden zijn, geen reden bestaat om aan de echtheid van gezegde schuldvorderingen te twijfelen;

3. *Verzoeker heeft geen regelmatige boekhouding gehouden.*

Overwegende dat A. H. inderdaad geen rekenplichtige bescheiden voorbrengt tenzij de afrekeningen van de levering van dranken die hij van de S.M.O.B. ontving;

Overwegende dat hij voor dit gebrek aan boekhouding een rechtvaardiging meent te vinden in het feit dat hij in de mening verkeerde geen handelaar te zijn doch een eenvoudig gerant en derhalve de boeken niet meende te moeten houden die door de handelswetten voorgeschreven zijn;

Overwegende dat het aldus aangevoerde excuus niet gegrond voorkomt;

dat A. H. ook als gerant, in feite, een nauwkeurige boekhouding had dienen te houden om aan zijn commitment juiste rekeningen te kunnen voorleggen;

Overwegende dat de ontstentenis van regelmatige boeken niet noodzakelijk de weigering van de homologatie moet teweegbrengen, doch dit gevolg kan hebben of minstens ertoe kan bijdragen o.a. omdat elke controle over de toestand van de schuldenaar hierdoor onmogelijk wordt gemaakt (vergelijk: Hrb. Brussel, 6 November 1952, J.C.B. 1954, blz. 1);

Overwegende dat de ontstentenis van de boeken waarvan het houden door de wet voorgeschreven is in onderhavig geval van bijkomend belang is gezien de overwegingen die volgen;

4. *Het voorgesteld accoord is niet op ernstige gronden gesteund.*

Overwegende dat die vierde reden gegrond voorkomt en per se volstaat om de goedkeuring van het gerechtelijk akkoord te beletten;

Overwegende inderdaad dat A. H. bij gezegd accoord de betaling belooft van 50.000 fr. per jaar doch geenszins bewijst dat de mogelijkheid voor hem bestaat dergelijke beloften na te leven;

dat hij, volgens de aanslagbiljetten, betreffende de belastingen op zijn inkomen, in 1951, 69.410 fr. en in 1952 73.241 fr. zou verdiend hebben;

Overwegende dat die som hem niet normaal zou toelaten tegelijk zijn huishouden te onderhouden en bovendien 50.000 fr. aan zijn schuldeisers te betalen;

dat hij niet aanwijst uit welke uitzonderlijke bron hij de ontbrekende sommen zou halen;

Overwegende dat volgens de door hem voorgebrachte afrekeningen van de S.M.O.B. hij ongeveer hetzelfde zakencijfer in 1953 moet gemaakt hebben en dus geen hogere winst kan hebben geboekt gedurende dit burgerlijk jaar;

Overwegende dat diezelfde bescheiden de 10 eerste maanden van 1954, aantonen dat het zakencijfer van A. H. in die laatste maanden geweldig is gedaald;

Overwegende dat, mocht het redelijk zijn te rekenen dat hij op een verminderd inkomen thans, 50.000 fr. zou kunnen besteden aan de betaling van zijn schuldeisers, dit hem eveneens mogelijk zou geweest zijn in de jaren 1952 en 1953;

dat hij zich nochtans onthouden heeft de minste afkorting te betalen op die bedragen die volgens zijn bewering voor zijn schuldeisers konden voorbehouden

worden, en dat hij hieromtrent geen overtuigende uitleg verschaft;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de gedane voorstellen blijkbaar niet zouden kunnen nageleefd worden en dat zij niet ernstig voorkomen; dat de schuldenaar, die geen ernstige voorstellen doet niet kan beschouwd worden als handelende met het vast voornemen zijn belofte te houden en derhalve niet kan aangezien worden als handelende te goeder trouw (vergelijk: Beroep Brussel, 14 October 1950, Rev. Faill. 1950-51, blz. 29-35; J.C.B. 1951, blz. 251);

Overwegende dat het vaststaat dat de verzoeker tot gerechtelijk accoord zijn betalingen heeft gestaakt en dat zijn krediet wankelt;

.....

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton. — 12 Januari 1955.

Rechter: M. Struyf.

Advocaten: Mrs. Marinus en Buysse.

Bewijsrecht. — Onsplitsbaarheid van de bekentenis. — Geringe bewijsbetekenis van de oproeping in verzoening.

De onsplitsbaarheid van de bekentenis steunt in de gedachtengang van de wetgever op de overweging dat, zo iemand niet voor het nodige bewijs van het ontstaan ener vordering zorgt, van de tegenpartij niet mag worden gevergd, dat zij voor het nodige bewijs zorgt.

Een oproeping in verzoening is niet een gerechtelijke bekentenis, daar de Vrederechter alsdan niet als rechter optreedt; ook als buitengerechtelijke bekentenis is zij een uiterst zwak bewijsmiddel, daar zij gedaan wordt op eenvoudig verzoek van een partij om redenen en voor doeleinden, die mondeling aan de griffier worden bekend gemaakt en waarvan geen akte noch proces-verbaal wordt opgemaakt om als bewijs te dienen.

Aap t/ Marnef.

Gezien de voorgaande handelingen der zaak, nl. Ons vonnis van 24 November 1954, geboekt, de persoonlijke verschijning van partijen bevelende;

Aangezien de ontvankelijkheid van aanleggers vordering onbetwist is;

Aangezien ten gronde aanlegger voorhoudt dat hij aan verweerder een standplaats van 3 meter in het magazijn Riemstraat, 29, te Antwerpen, voor de verkoop van garnaal verhuurd heeft en dit mits betaling van een maandelijks huurprijs van 700 fr.;

Aangezien verweerder deze huur en verhuur volstrekt ontkent, maar bekend dat hij met aanlegger overeengekomen was tijdelijk een vergoeding van 700 fr. te betalen zolang aanlegger geen spiering zou verkopen om daarna opnieuw kosteloos zijn standplaats in het bedoelde magazijn te houden;

Aangezien deze bekentenis onsplitsbaar is;

Aangezien immers de onsplitsbaarheid van de bekentenis in de gedachtengang van de Wetgever daarop gesteund is dat zo iemand zich voor het ontstaan ener vordering ten zijnen behoeve niet van het nodige bewijs voorziet, van de tegenpartij niet mag worden gevergd dat deze voor de nodige bewijsmiddelen voor de feiten zorgt;

Aangezien in casu aanlegger niet een voldoende bewijs in de zin van art. 1715 B.W. van het ontstaan

van de ingeroepen huurovereenkomst geleverd heeft; Aangezien aanlegger zich ten deze beroept op het feit dat hij huurkwijtingen ten bedrage van 700 fr. per maand uitgeschreven heeft en aan verweerder tegen betaling heeft afgeleverd, maar dat dit feit precies door verweerder ontkend wordt en slechts erkend wordt onder het voordeel van de onsplitsbaarheid van de bekentenis gelijk hierboven is gezegd;

Aangezien daaruit volgt dat de uitvoering van de litigieuze huurovereenkomst ook door verweerder betwist zijnde, deze uitvoering niet tot grondslag kan strekken voor het bewijs van de huurovereenkomst zelve;

Aangezien de oproeping in verzoening dd. 18.3.1954 ten verzoeken van verweerder gedaan, geen gerechtelijke bekentenis is aangezien algemeen aangenomen wordt dat zij geen gerechtelijk karakter heeft omdat de Vrederechter in deze aangelegenheid niet als rechter fungeert (Kluyskens, Verbintenissen, n° 328); dat zij als buitengerechtelijke bekentenis Ons als een zeer broos bewijsmateriaal voorkomt daar zij gedaan wordt op eenvoudig verzoek van een partij om redenen en vóór doeleinden mondeling aan de Griffier bekend gemaakt en waarvan geen akte noch proces-verbaal opgesteld werd om te dienen als bewijs;

Aangezien overigens het eenvoudig feit dat verweerder aanlegger ter verzoening geroepen heeft « in vaststelling van standplaatsvergoeding » per se niet bewijst daar er een huurovereenkomst betrekkelijk deze standplaats bestaan heeft en niet onverenigbaar is met de door hem onder voordeel van de onsplitsbaarheid zijner bekentenis gestelde feiten;

Aangezien uit wat voorafgaat moet worden besloten tot de ongegrondheid bij gebrek aan bewijs van de uitsluitend op de betwiste huurovereenkomst gesteunde eis van aanlegger;

Om deze redenen :

Rechtsdoende op tegenspraak;

Verklaren de vordering ontvankelijk doch bij gebrek aan wettelijk bewijs, ongegrond;

Wijzen aanlegger ervan af en verwijzen hem in de kosten van het geding;

Zeggen dat er geen aanleiding bestaat om dit vonnis uitvoerbaar te verklaren niettegenstaande elke voorziening.

VREDEGERECHT TE GENT

2e Kanton. — 23 November 1954.

Rechter : M. Van Loo.

Advocaten : Mrs Pichler en Verschoore.

Niet-voortdurende erfdienstbaarheid. — Recht van toegang tot naburige kelder.

Een recht van toegang tot de kelder van een naburig erf is niet een erfdienstbaarheid, die door verjaring kan worden verkregen, daar een dergelijke erfdienstbaarheid niet voortdurend is; immers haar uitoefening is telkens van een menselijke handeling afhankelijk.

Heyntjens t/ Cocquyt.

Aangezien de vordering, ingeleid bij geregistreerd exploit van Deurwaarder Willy De Tremerie, te Gent, d.d. 24 September 1954, tot doel heeft : te bevelen aan verweerder de opening in de gemene muur, die toegang geeft tot de kelder van eiser, kelder, gelegen in het huis Korte Munt, 3 te Gent, gelegen onder de keuken, dicht te maken; bij gebreke zulks

te doen, eiser te machtigen daartoe te laten overgaan, kosten invorderbaar op enkel vertoon der facturen; voor zoveel als nodig te horen zeggen voor recht dat verweerder de bedoelde kelder betreft zonder recht of titel; dienvolgens zijn uitdrijving te bevelen, desnoods bij rechtsmacht; zijn veroordeling in de kosten van het geding;

Aangezien in antwoord op de vordering, verweerder voorlegt dat hij geenszins de eigendom van eiser geschonden heeft en slechts over een erfdienstbaarheid beschikt dewelke eeuwigdurend bestaan heeft;

Aangezien aanlegger ten onrechte de bepalingen inroept van art. 2229 B.W.B. vermits verweerder hoe genaamd niet beweert het bezit (la possession) van de bedoelde kelder te hebben verkregen door verjaring, maar alleen een erfdienstbaarheid van gebruik te bezitten;

Dat ook de artikelen 662 en 675 B.W.B. niet van toepassing zijn vermits verweerder niet een opening wil maken in de gemene muur, maar alleen gebruik wil maken van een toegang, welke volgens het gerechtelijk onderzoek bestond, en welke eiser bekend in 1903 toegemeten te hebben;

Aangezien aanlegger nog inroept dat de erfdienstbaarheid niet kan verkregen worden door verjaring omdat zij nog zichtbaar noch voortdurend zou zijn;

Dat indien men, gezien het bestaan van uiterlijke kentekens, namelijk een deur in de gemene muur, kan aannemen dat de erfdienstbaarheid zichtbaar is, zij in alle geval niet voortdurend is;

Aangezien inderdaad volgens de rechtsleer, « ce qui caractérise les servitudes discontinues, c'est qu'elles exigent le fait répété de l'homme pour en user. L'exercice de ces servitudes étant rigoureusement lié au fait de l'homme est toujours intermittent. (Laurent t. VIII, n° 128; Galopin, t. I, n° 890); La servitude d'accès est discontinue. (Pand. B. Prescription acquiescative n° 56);

Aangezien dus, zelfs moest hij er het bewijs van leveren, verweerder niet door een eeuwigdurend bestaan, de beweerde erfdienstbaarheid, dewelke niet voortdurend zou zijn, kan verkrijgen door verjaring;

Om deze redenen :

Recht doende op tegenspraak,

Zeggen de vordering gerechtigd en gegrond, enz.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene vergadering van 7 Mei a.s.

Te 14.30 uur, Paleis van Justitie te Nijvel

Dagorde.

1. Lofrede van de heer Stafhouder Paul Crockaert door de heer Stafhouder Thomas Braun.
2. Het Statuut der verdediging op Strafgebied en de hervorming van het strafonderzoek. Besluiten der Commissie.
3. Voorlopige hechtenis. Mededeling door Meester Liliane Chantraine der Balie van Brussel.
4. Zaakwaarneming - clause C.A.S. Verslag van Meester Robert Donnet der Balie van Antwerpen.

De Balie van Nijvel zal, na de vergadering, een ontvangst ter ere van de leden van het Verbond inrichten. De echtgenoten der Confraters zijn hiertoe hartelijk uitgenodigd.

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Vergadering van 25 Maart 1955

Wegens onvoorziene omstandigheden kon de heer Jan De Spot op de vergadering van 25 Maart 1955 niet het woord voeren. In zijn plaats echter sprak de heer De Kesel, ingenieur bij de Technische Havendienst te Antwerpen over: « Is het Delta-Plan ook een Belgisch probleem? »

Het vraagstuk omtrent de afdamming van de zee-armen is in Nederland, na de overstromingen van Februari 1953, zeer acuut geworden. In Februari 1953 werd bij regeringsbesluit de zgn. « Delta-commissie » opgericht met de opdracht de afdamming van de Zee-Schelde te bestuderen.

Deze commissie kwam tot het besluit dat de afdamming een noodzakelijkheid was. Dit grootse werk waarvan de kosten op ongeveer 2 miljard gulden worden geschat, zou binnen een periode van 20 à 25 jaar kunnen uitgevoerd worden.

De kritiek van de besluiten van bedoelde commissie maakte het eigenlijke onderwerp uit van de voordracht van de heer De Kesel.

De « Delta-Commissie » blijkt het vraagstuk uitsluitend van Nederlands standpunt uit te hebben onderzocht, zonder rekening te houden met de gevolgen van de afdamming van de zee-armen voor de haven van Antwerpen en de Belgische kust. Volgens haar zou de afdamming een gesloten, overzichtelijke kustlijn, een betere waterkering, een inniger verbinding der eilanden en een aanwinst van land verwezenlijken.

Spreeker was van oordeel, dat de commissie bij de — trouwens zeer onvolledige — studie van het Delta-Plan niet of niet genoegzaam rekening gehouden heeft met de invloed van de getijden en de stormreflexen. De voorgenomen afdamming zou op de haven van Antwerpen en de Belgische kust een zeer nadelige, ja rampspoedige invloed hebben; o.a. zou zij een aanzienlijke stijging van de amplitudes, het zeepeil en grotere stormvloedten ten gevolge hebben. Voor Antwerpen zou de tijhoogte, die nu reeds crescendo gaat, nog groeien; het beeld van de kust zou binnen afzienbare tijd volledig veranderen; de dijken zouden moeten worden opgehoogd en versterkt daar heviger stormvloedten meer dan waarschijnlijk zijn; het strand zou breder worden doch de kustwateren, tengevolge van de opstuwing van zand, ondieper.

Ingenieur De Kesel meent ook, dat de berekeningen van de Commissie betreffende de tijhoogte onvolledig en onjuist zijn. Zij zouden niet te vergelijken zijn met die welke destijds gemaakt werden voor de afdamming der Zuiderzee; deze zee was immers een binnenzee met weinig sterke stroming, hetgeen niet het geval is met de zee-Schelde.

Na zijn uiterst scherpe kritiek op de besluiten van de Delta-Commissie beklemt de heer De Kesel dat het Delta-Plan geen zuiver Nederlands maar ook een Belgisch vraagstuk is. Hij waarschuwt voor overhaastige en onverantwoorde conclusies en betreurt dat van Belgische zijde zo weinig aandacht aan de voorgenomen afdamming der zee-armen wordt geschonken.

Van levensbelang voor de haven van Antwerpen is dat de Schelde bevaarbaar zou blijven en ze bevaarbaar te houden moet de betrachting zijn van alle Belgische instanties.

Ingenieur De Kesel mocht voor zijn technische en wetenschappelijke uiteenzetting, waarbij het politieke aspect van het probleem zo veel mogelijk werd ter zijde gelaten, een hartelijk dankwoord van de Voorzitter en een warm applaus van zijn toehoorders in ontvangst nemen.

H. B.

VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Prof. E. Van Dievoet over
« Motorrijtuigen en Verkeersongevallen »

Op 2 April 1955 ging in de Assisenzaal van het Gerechtsgebouw te Gent de laatste plechtige vergadering door van het gerechtelijk jaar 1954-55, ingericht door de Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent.

In aanwezigheid van dhr Eerste Voorzitter L. Van Winckel, pro-rector Prof. Kluyskens, Ir. Van den Brande, Arrondissementscommissaris Faure, talrijke magistraten en advocaten, verwelkomde Mr G. Debra, voorzitter van de Conferentie, dhr Prof. E. Van Dievoet.

De voorzitter stelde — voor zoveel nodig — de eminente jurist, oud minister van Justitie, aan de aanwezigen voor en wees op het baanbrekend werk door de geleerde spreker gepresteerd onder meer als voorzitter van de vertaalcommissie der wetboeken.

Prof. Van Dievoet hield vervolgens een voordracht over « Motorvoertuigen en verkeersongevallen » en onderlijnde het kapitaal belang van het snelverkeer op onze banen, dat met een stijgend aantal verkeersongevallen gepaard gaat.

Het Motorvoertuig is een elementair werkinstrument geworden, doch dit heeft meegebracht dat het aantal verkeersongevallen in 1953 meer dan 100.000 bedroeg, daar waar dit in 1938 30.000 beliep, en dat dit cijfer jaarlijks ongeveer met 10.000 stijgt.

Van groot belang zijn in de eerste plaats de factor verkeerswegen en anderzijds het verkeersreglement.

De geleerde spreker onderzoekt dan de grondslagen van de aansprakelijkheid en vergeleek deze met de in het buitenland geldende principes. In verband hiermede behandelde hij het probleem van de verplichte verzekering, dat de automobilist moet vrijwaren tegen betaling van onoverkomelijke schadebedragen en tevens het slachtoffer der herstelling van de schade moet waarborgen.

Spreeker licht tenslotte de bemoeiingen van het Beneluxcomité tot eenmaking van het recht toe.

De vergadering werd gevolgd door een korte receptie.

F. C. BALIE SPORT

Op Zaterdag 30 April a.s., komt het sterke voetbal-eftal der Parijse Balie de revanche spelen van de wedstrijd die twee jaar geleden te Parijs doorging, en door de Antwerpse advocaten met 2-6 werd gewonnen.

La Conférence du Jeune Barreau en de Vlaamse Conferentie hebben de nodige schikkingen getroffen om onze Parijse Confraters een aangenaam verblijf te bezorgen.

Het programma voor Zaterdag 30 April ziet er uit als volgt:

te 15 uur: wedstrijd op het Beerschotstadion, groot terrein. Onnodig te zeggen dat F.C. Balie-Sport rekt op een grote schaar supporters. Wegens de centrale ligging juist werd het Beerschotstadion gekozen.

te 20 uur: groot banket in het restaurant Memlinc, 1° verdieping, de Keyzerlei.

Alle Confraters, alsmede hun dames, worden harte-lijk uitgenodigd om er aan deel te nemen.

De inschrijving kan gebeuren bij Mr K. Ferdinand of op de lijst bij Juffrouw De Cuyper.

Prijs frs. 300,—, alles inbegrepen.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 Maart - 31 Maart 1955)

I. STAATS- EN AMINISTRATIEF RECHT

1. *Landsverdediging*. — Bij K.B. van 28 Februari 1955 (Stbl. 2 Maart 1955, 1.064) wordt het Regentsbesluit van 26 Augustus 1947 gewijzigd betreffende de termijn van indiening der dossiers tot erkenning van de hoedanigheid van weerstander.

2. *Rijkswacht*. — Het K.B. van 23 Februari 1955 (Stbl. 2 Maart 1955, 1.064) wijzigd het Regentsbesluit van 25 Juni 1949 betreffende de organisatie van de Rijkswacht.

3. *Raad van State*. — De wet van 15 Januari 1955 (Stbl. 3 Maart 1955, 1.086) wijzigd art. 54 van de wet van 23 December 1946 houdende instelling van een Raad van State.

4. *Landsverdediging*. — Het K.B. van 1 Maart 1955 (Stbl. 4 Maart 1955, 1.115) wijzigd het K.B. van 9 April 1954 betreffende de Algemene Organisatie van het Ministerie van Landsverdediging, de vaststelling van de bevoegdheden der hoofden van diensttakken en der inspecteurs-generaal en de machtiging van de Minister van Landsverdediging om een gedeelte van zijn bevoegdheden over te dragen.

5. *Onderwijs*. — Het K.B. van 14 Januari 1955 (Stbl. 5 Maart 1955, 1.036) stelt de voorwaarden vast waaronder de licenciaten in het notariaat de graad van doctor in de rechten kunnen verkrijgen.

6. *Onderwijs*. — Het K.B. van 17 Januari 1955 (Stbl. 5 Maart 1955, 1.137) wijzigd het K.B. van 5 Mei 1953, houdende de voorwaarden inzake toelating tot de examens van candidaat in de handelswetenschappen en het organiek reglement voor de commissie belast met het aanvaarden van de getuigschriften van moderne humaniora (economische afdeling) en met het afnemen van de voorbereidende proef tot de candidatuur in de handelswetenschappen.

7. *Internationale Overeenkomst*. — Bij de wet van 1 Februari 1955 (Stbl. 6 Maart 1955, 1.154) wordt de overeenkomst goedgekeurd betreffende de rechtspositie van de organisatie van het Noord-Atlantisch Verdrag, van de nationale vertegenwoordigers en van het internationaal personeel alsmede de verklaring van de Belgische, Luxemburgse en Nederlandse regering ondertekend te Ottawa op 20 September 1951.

8. *Rijkswacht*. — De wet van 3 Maart 1955 (Stbl. 9 Maart 1955, 1.212) wijzigd het K.B. van 26 October 1951 houdende vaststelling van het organiek kader der inspectie van het normaal en middelbaar onderwijs.

10. *Ministerie van Landbouw*. — *Begroting*. — De wet van 19 Februari 1955 (Stbl. 10 Maart 1955, 1.230) stelt de begroting vast van het Ministerie van Landbouw voor het dienstjaar 1955.

11. *Onderwijs*. — Het K.B. van 31 December 1954 (Stbl. 10 Maart 1955, 1.238) stelt de voorwaarden vast voor de toelating tot de functies van lerares in de huishoudkunde en van lerares in de nuttige handwerken in de door de Staat, de Provinciën en de Gemeenten bestuurd middelbare onderwijsinrichtingen voor meisjes.

12. *Economische Zaken*. — Bij K.B. van 14 Februari 1955 (Stbl. 10 Maart 1955, 1.240) wordt een jaarlijkse statistiek van de voortbrenging, het vervoer en de verdeling in de electriciteitsnijverheid voorgeschreven.

13. *Scheepvaartwegen*. — Het K.B. van 25 November 1953 (Stbl. 10 Maart 1955, 1.255) wijzigd, wat het bijzonder reglement van het kanaal van Charleroi naar Brussel en vertakkingen betreft, het K.B. van 7 September 1950 houdende bijzondere reglementen van sommige scheepvaartwegen.

14. *Begrotingen*. — De wet van 23 Februari 1955 (Stbl. 11 Maart 1955, 1.278) stelt de eindregelen vast van de begrotingen der dienstjaren 1945, 1946 en 1947.

15. *Economische Zaken*. - *Steenkolenmijnen*. — Bij K.B. van 15 Februari 1955 (Stbl. 11 Maart 1955, 1.307) wordt de nieuwe begrenzing vastgesteld van de omschrijvingen waarin de afgevaardigden bij het toezicht in de steenkolenmijnen hun ambt uitoefenen.

16. *Economische Zaken*. — Het K.B. van 8 Februari 1955 (Stbl. 12 Maart 1955, 1.328) kent een toelage toe aan de groot-handelaars in meel.

17. *Adviserende Raad voor Buitenlandse Handel*. — Het M.B. van 10 Maart 1955 (Stbl. 13 Maart 1955, 1.346) stelt het huishoudelijk reglement van de adviserende raad voor buitenlandse handel vast.

18. *Landbouw*. — Het M.B. van 25 Februari 1955 (Stbl. 13 Maart 1955, 1.349) stelt de wijze vast waarop de diepte van de luchtkamer van een ei wordt gemeten.

19. *Landbouw*. — Bij M.B. van 1 Maart 1955 (Stbl. 13 Maart 1955, 1.350) wordt het bedrag der premieën toegekend aan de instelling die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen, vastgesteld.

20. *Financiën*. - *Lening door de N.M.B.S.* — Bij K.B. van 12 Maart 1955 (Stbl. 14-15 Maart 1955, 1.373) wordt de N.M.B.S. gemachtigd bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas een lening aan te gaan, nominaal groot 100 miljoen Nederlandse gulden.

22. *Groot-Invaliden*. — Bij beslissing van de Ministerraad van 28 Januari 1955 (Stbl. 16 Maart 1955, 1.400) wordt een bijzondere identiteits- en prioriteitskaart aan de groot-invaliden van vreedstijd toegekend.

23. *Economische Zaken*. — Het K.B. van 8 Februari 1955 (Stbl. 17 Maart 1955, 4.118) verleent aan maalderijen toelagen binnen het bestek van 's rijks tussenkomst in zake prijsbeleid.

24. *Scheepvaartwegen*. — Het K.B. van 9 Maart 1955 (Stbl. 18 Maart 1955, 1.463) wijzigd, wat betreft het bijzonder reglement voor het kanaal van Charleroi naar Brussel en vertakkingen, het K.B. van 7 September 1950 houdende de bijzondere reglementen voor sommige scheepvaartwegen.

25. *Ministerie van Financiën*. - *Begroting*. — De wet van 3 Maart 1955 (Stbl. 19 Maart 1955, 1.486) stelt de begroting vast van het Ministerie van Financiën voor het dienstjaar 1955.

26. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*. - *Begroting*. — De wet van 12 Maart 1955 (Stbl. 21-22 Maart 1955, 1.550) stelt de begroting vast van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg voor het dienstjaar 1954.

27. *Financiën*. — De wet van 19 Maart 1955 (Stbl. 23 Maart 1955, 1.581) machtigt de Eerste-Minister en de Minister van Justitie tot regularisatie, verhoging en

vermindering van sommige voor het dienstjaar 1954 uitgetrokken kredieten alsmede tot toekenning van bijkredieten voor de uitgaven met betrekking tot 1953 en de vorige dienstjaren.

28. *Internationale Overeenkomst betreffende het herstel der oorlogsschade.* — In het Stbl. van 23 Maart 1955 (1.666) verscheen het wijzigingsaccord gesloten door wisseling van nota's gedagtekend Parijs, 10 December 1954 betreffende de wederkerige overeenkomst tussen België en Frankrijk op het herstel der oorlogsschade dd. 11 Maart 1953.

29. *Diensten van de Eerste-Minister.* - *Begroting.* — De wet van 16 Maart 1955 (Stbl. 24 Maart 1955, 1.678) stelt de begroting vast van de diensten van de Eerste-Minister voor het dienstjaar 1955.

30. *Ministerie van Financiën.* - *Sociale Dienst.* — Bij K.B. van 10 Februari 1955 (Stbl. 24 Maart 1955, 1.689) wordt een sociale dienst ingesteld bij het Ministerie van Financiën. Doel van deze dienst is de personeelsleden stoffelijke en morele hulp te verschaffen.

31. *Ministerie van Financiën.* — *Sociale Dienst.* — Het M.B. van 11 Februari 1955 (Stbl. 24 Maart 1955, 1.690) regelt de inrichting en de werking van de sociale dienst bij het Ministerie van Financiën.

32. *Economische Zaken.* — Het K.B. van 15 Maart 1955 (Stbl. 25 Maart 1955, 1.713) bepaalt de technische voorwaarden waaraan de nijverheidsmaalders moeten voldoen.

33. *Financiën.* - *Lening door de N.M.B.S.* — Bij de wet van 24 Maart 1955 (Stbl. 26 Maart 1955, 1.767) wordt de N.M.B.S. ertoe gemachtigd ten belope van 998 miljoen frank één of meer leningen uit te geven.

34. *Accoord betreffende de loodstarieven op de Schelde.* — In het Stbl. van 27 Maart 1955 (1.794) verscheen het accord tusschen België en Nederland betreffende de voorlopige verhoging der loodstarieven op de Schelde, afgesloten door wisseling van brieven gedateerd Brussel 25 September, 9 en 14 November 1951 (Stbl. 10 Februari 1952) en het tweede verlengingsakkkoord gesloten door wisseling van brieven gedateerd 's Gravenhage 22 December 1954.

35. *Financiën.* - *Lening.* — Bij K.B. van 28 Februari 1955 (Stbl. 27 Maart 1955, 1.796) wordt de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken ertoe gemachtigd, onder Staatswaarborg, een lening van 2 miljard frank aan te gaan.

36. *Ministerie van Justitie.* - *Openstaande plaatsen.* — Bij de wet van 21 Maart 1955 (Stbl. 30 Maart 1955, 1.858) wordt de bekendmaking voorgeschreven van de bij de rechterlijke macht openstaande plaatsen.

37. *Controle Commissie voor de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal.* — Het K.B. van 24 Maart 1955 (Stbl. 30 Maart 1955, 1.859) wijzigt het K.B. van 19 Januari 1954 houdende instelling van een Centrale Commissie voor de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal in België.

38. *Financiën.* - *Lening door de N.M.B.S.* — Bij K.B. van 28 Maart 1955 (Stbl. 30 Maart 1955, 1.860) wordt de N.M.B.S. gemachtigd tot de uitgifte van een 4 % lening groot 950 miljoen frank.

39. *Invoer van vlees.* — Het K.B. van 2 Maart 1955 (Stbl. 33 Maart 1955, 1.863) wijzigt het K.B. van 14 Maart 1953 betreffende de invoer van vlees.

40. *Ministerie van Volksgezondheid.* - *Begroting.* — De wet van 10 Maart 1955 (Stbl. 31 Maart 1955, 1.674) stelt de begroting vast van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het dienstjaar 1955.

41. *Ministerie van Binnenlandse Zaken.* - *Begroting.* De wet van 21 Maart 1955 (Stbl. 31 Maart 1955, 1.892) stelt de begroting vast van het Ministerie van Binnenlandse Zaken voor het dienstjaar 1955.

42. *Landbouw.* — Het K.B. van 16 Maart 1955 (Stbl. 31 Maart 1955, 1.891) stelt de vergoedingen vast voor onderzoek en voor afgifte van getuigschriften door de bijzondere dienst voor plantenziekten.

II. ARBEIDSRECHT EN MAATSCHAPPELIJK HULPBETOON

43. *Sociale Voorzorg.* - *Terugvordering van werkloosheidsuitkeringen.* — Bij K.B. van 10 Februari 1955 (Stbl. 2 Maart 1955, 1.066) wordt het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid ertoe gemachtigd af te zien van bepaalde terugvorderingen van werkloosheidsuitkeringen, behoudens in de gevallen waarin het bedrieglijk opzet vastgesteld werd.

44. *Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.* — Het K.B. van 10 Februari 1955 (Stbl. 3 Maart 1955, 1.087) wijzigt en vult het Regentsbesluit van 26 Mei 1945 aan betreffende de inrichting van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

45. *Maatschappelijk Hulpbetoon.* — Het K.B. van van 28 Februari 1955 (Stbl. 6 Maart 1955, 1.165) stelt de wijze vast waarop de tegemoetkomingen aan gebrekkigen, verminkten, blinden, doven en stommen berekend worden.

46. *Arbeidsbescherming.* — Het K.B. van 24 Februari 1955 (Stbl. 7-8 Maart 1955, 1.185) wijzigt titel I, hoofdstuk II, A van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming.

47. *Sociale Voorzorg.* — Het M.B. van 14 Februari 1955 (Stbl. 18 Maart 1955, 1.455) stelt de voorwaarden vast waaronder de loonarbeiders, die een bijberoep uitoefenen of die met een zelfstandige arbeider samenwonen, werkloosheidsuitkeringen ontvangen.

48. *Sociale Voorzorg.* — Het M.B. van 16 Maart 1955 (Stbl. 31 Maart 1955, 1.907) stelt de basis vast van de staat van behoeften betreffende het verlenen van bijzondere toelagen aan door arbeidsongevallen getroffen.

III. FISCAAL RECHT

49. *Met het zegel gelijkgestelde taxes.* — Het K.B. van 22 Maart 1955 (Stbl. 26 Maart 1955, 1.769) wijzigt het wetboek en de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes.

H. Boonen.

MEDEDELINGEN

VERENIGING VOOR DE VERGELIJKENDE STUDIE VAN HET NEDERLANDS-BELGISCH RECHT

De jaarlijkse vergadering van deze Vereniging had plaats te Antwerpen op Vrijdag en Zaterdag, 15 en 16 April i.l.

Zoals bekend bestaan er in de schoot dezer vereniging drie afdelingen, respectievelijk gewijd aan het staatsrecht, het privaatrecht en het strafrecht, waarin specialisten van beide landen bepaalde juridische vraagstukken van belang voor de beide landen bespreken.

De vergaderingen werden voorbereid door uitstekende pre-adviezen.

Voor de afdeling staatsrecht stond aan de dagorde « Het ambtenarenrecht in België en Nederland ». Over

dit vraagstuk werden twee preadviezen uitgebracht, respectievelijk door Prof. Mr A. M. Donner en Prof. Dr Frans De Visschere.

In de afdeling privaatrecht werd het vraagstuk besproken der « Maatregelen ter voorkoming van faillissement en surséance van betaling », na preadviezen uitgebracht door Prof. Dr L. Fredericq en Prof. Dr E. Van Dievoet van Belgische zijde, en Prof. Mr R. P. Cleveringa van Nederlandse zijde.

In de afdeling strafrecht stond aan de dagorde « De rechten van de benadeelde in het strafproces ». Over dit vraagstuk werden preadviezen uitgebracht door Prof. Mr J. E. Jonkers en Prof. J. Rubbrocht.

De vergaderingen hadden plaats in het Museum Plantijn, dat bereidwillig door het Gemeentebestuur ter beschikking van de Vereniging was gesteld geworden.

Een veertigtal leden woonden de vergaderingen bij. Op de plechtige openingsvergadering sprak Prof. E. Van Dievoet een diepgevoelde hulde uit ter nagedachtenis van de betreurde Prof. Meijers, in leven voorzitter van de Nederlandse sectie der Vereniging. Ook Prof. Vrij, die de Vereniging vóór korte tijd is ontvallen, werd herdacht.

Daarna vergaderden de afdelingen en Vrijdag morgen en namiddag, alsook Zaterdag morgen hadden levendige besprekingen plaats.

Van deze besprekingen werd voor elke afdeling een uitvoerig verslag opgesteld door Prof. Polak voor het staatsrecht, door Prof. R. Dekkers voor het privaatrecht en door Prof. Van Bemmelen voor het strafrecht.

Ter vervanging van Prof. Meijers werd Prof. Drion als voorzitter van de Nederlandse sectie aangesteld.

Vrijdag middag werd aan de Nederlandse gasten een lunch aangeboden aan boord van de « La Pérouse » en Vrijdag avond werden de deelnemers ontvangen door de Heer Burgemeester der Stad Antwerpen ten Stadhuize.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie : n° 3 - Maart 1955.

Wetgeving.

Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeids-gerechten : n° 2 - 1955.

De Cuyper G. F., La commission consultative du contrôle et du contentieux relative au régime des allocations familiales. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad : afl. 15 - 9 April 1955.

Mr H. Mulderije, Processieverbod en Grondwetherizing. — Dr Z. Szirmai, Een en ander over het Sowjetruissische recht (II, slot). — Mr J. v. d. Hoeven, Rijkswet en Landswet. — Mr A. J. A. A. baron Van Heemstra, Het ontwerp Politiewet en het Wapen der Koninklijke Marechaussee, m.o. Red. — Mr Dr J. P. Van Erk, Verkeersovertradingen en kinderstraffen m.o. van Mr J. Zuur. — Prof. Mr G. E. Langenmeijer, Een persoonlijk verzoek. — Mr Th. H. J. Dorrestein, Subrogatie tegen de verzekeringsnemer. — Rechtspraak van de week.

afl. 16 - 16 April 1955.

Prof. Mr G. E. Langenmeijer, De alimentatie in het

ontwerp van een burgerlijk wetboek. — Mr H. Campen, Over een erfeniskwestie en een schip met twee kapiteins m.o. van Prof. Mr J. C. van Oven. — Mr H. Welling, Losbladig m.o. van Prof. Mr J. C. van Oven.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : n° 4394 - 9 April 1955.

Mr H. A. van Nierop, Fiduciaire rechtsverhoudingen in het ontwerp van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (III, slot). — Mr J. H. Ph. de Rode-Verschoor, De aansprakelijkheid bij botsing van luchtvaartuigen (I). — C. D. Jalink, Het interval tussen akte en overchrijving bij de levering van onroerend goed.

n° 4395. - 16 April 1955.

Mr C. E. Uniken, Venema, Bewind en executele in het nieuwe B.W. (1). — Mr I. Ph. de Rode-Verschoor, De aansprakelijkheid bij botsing van luchtvaartuigen (II, slot). — Y. D. C. van Duyn, Fiscale Notities.

Journal des Tribunaux : n° 4061 - 10-17 avril 1955.

José Vanderveeren, La crise de la justice répressive française-Incidence en Belgique. — G. De Kepper, La transaction en matière d'infractions au contrôle des changes. — Jurisprudence.

Revue de l'administration et du droit administratif de la Belgique : 4me livraison 1955.

P. Van Campenhout, L'application de la loi sur l'emploi des langues en matière administrative.

Annales de Droit et des Sciences Politiques : n° 1 - 1955.

M. J. Masquelin, Le contrôle et l'application des traités par les organes juridictionnels internes. — M. Andrée Rutten, Quelques remarques à propos de l'application de la loi de défense sociale. — M. Yves De Gand, Le problème du « cumul » des responsabilités.

Revue pratique du Notariat Belge : 2385e livraison 1955.

Léon Raucet, De la charge de la pension alimentaire accordée pendant l'instance en divorce à l'époux dénué de ressources. — Législation.

Revue de Droit intellectuel l'ingénieur-conseil : nos 1-2 - janvier-février 1955.

F. Gaspar, Protection en Belgique des modèles étrangers. — Législation.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités : n° 2 - février 1955.

M. R. O. Dalcq, Le problème du concours des responsabilités contractuelle et délictuelle et la jurisprudence récente.

Recueils Dalloz et Sirey : 14e cahier - 9 avril 1955.

André Heurté, La tierce opposition en droit administratif. — René Rodière, La responsabilité contractuelle du Centre national de transfusion sanguine, en cas de contamination d'un malade hospitalisé. — F. L. L'indemnité compensatrice de nourriture du personnel non nourri des hôtels, cafés et restaurants. — R. D., L'insuffisance de logement du demandeur en reprise de local d'habitation. — F. Golléty, Les médicaments homéopathiques et la réglementation de la pharmacie.